

PETROL HABERLERİ :

ORTA DOĞU

İRAN :

İstihsal (günlük) : 700.000 bbl.
« (çıkarılmış) : 3.122.000.000 bbl.
Rezerv : 12.000.000.000 bbl.
Rafineri kap. (günl): 500.000 bbl.

Nüfus : 17.000.000
Yüz ölçümü : 628.000 mil.²
Para : Rial
Kıymeti : 3.1 sent

1950 yılının 700.000 bbl. lık günlük istihsalıyla Anglo - Iranian, dünyanın bir numaralı kumpanyası unvanına hak kazanmıştır. İstihsal bölgesi Basra körfezinin doğu ve kuzeyine rastlayan 7 işletme sahasını, ve bu körfezin 300 mil kuzeyinde, Irak sınırı yakınındaki Naft-i Şah mıntakasını ihtiva eder. Bu 7 petrol sahası, petrolünü 2000-9000 ayak derinliğindeki Asmâri kalkerinden alır. En fazla istihsal, Agha-Jari sahasından ve ikinci olarak Haft - Kel'den elde edilir. Bu sahalanın produktif kısmının kalınlığı 600-1500 ayaktır. Bu 7 sahanın her biri Abadan'daki Anglo-İrânian rafinerisine veya Bandar Mashur ihracat iskelesine bağlıdır. Bu boru hattının tek mil uzunluğu 1000 milden fazladır. Abadan'daki rafineriye gelince, kapasite bakımından dünyadaki benzerlerinin en büyüğüdür.

Tarihçesi :

D'Arcy adlı İngiliz, bir Fransız jeologunun memrandumunda gözüne çarpan bu bölgeyle alâkalanmış ve 1901 de İran hükümetiyle anlaşarak 1902 de Naf-ı Şah yakınlarında işletmeye girişmiştir. Bu kuyuda ve bunu müteakip işlettiği Haft-Kel sahasında uğradığı başarısızlıklardan sonra nihayet 1908 de Mescid-i Süleyman mevkinde büyük ölçüde petrol bulmaya

muvaffak olmuştur. Anglo - Iranian (önce Anglo-Persian Oil) kumpanyası 1909 da kurulmuştur. Petrol sahasında Abadan rafinerisine boru hattı döşenişi 1911 yılına rastlar. Rafinerinin inşasına ise 1909 da başlanarak 1911 de bitirildi. O zamanki günlük kapasitesi 8000 bbl. idi. Anglo - Iranian'nın inkişafı I. Dünya Harbinde durakladı. II. Dünya Harbinde ise Burma ve Endonezya'nın kaybıyla açılan boşluğu doldurmak için çalışmalar hızlandırıldı. 1940 da tayyare gazolini tesisatı müttefiklerin ihtiyacını karşılamak üzere genişletildi.

1933 deki imtiyaz anlaşması, değişen şartlara göre yenilendi. İmtiyaz sahası 100.000 mil.² olarak tesbit edildi. Eskiden safi kâr üzerinden hükümete verilen hisse, tonaj esasına çevrildi. Aynı zamanda kumpanyanın İran ve sair yerlerdeki bütün çalışmalarından elde ettiği kârdan hükümete pay verilmesi kararlaştırıldı. 1949 senesinin Temmuzunda kumpanya ve hükümetin üzerinde anlaşığı, fakat parlamento tarafından henüz kabul edilmemiş bir mukaveleye göre hükümete verilen hisse % 50 ye, yani Varil başına 33 sente çıkarıldı. Anglo - Iranian'nın İran'ın güney batısında işlettiği petrol sahaları memleketin yegâne faaliyette bulunan petrol bölgeleridir. Ruslar; kuzey İran-

da uzun zamandanberi işletme imtiyazı, almak istemişlerse de, hükümet ecnebilere yeni sahalar vermeğe yanaşmamaktadır. İran hükümeti, Anglo-İranean'dan temin ettiği gelirle 7 senelik bir kalkınma programını finanse etmeği düşünmektedir. 1949'da bu programa dahil bir kanunla İran hükümetine ait bir kumpanya (Iraman Government Oil CO)

IRAK :

İstihsal (günlük) : 135,000 bbl.
» çıkarılmış : 440,150,000 bbl.
Rezerv : 8,250,000,000 bbl.
Rafineri kap. (günl.): 9,500 bbl.

Irak Petroleum Co. Ltd. (IPC), Anglo-İranean'den sonra Orta Doğu'nun en uzun ömürlü kumpanyasıdır. Türk Petrol kumpanyasının yeniden organize edilmesi neticesi, uzun müzakereler sonunda kurulmuştur.

Amerikan, İngiliz, Hollanda kumpanyalarına stokun % 95 i verilmiştir; geri kalan % 5 müzakerelerde büyük rol oynayan Gülbenkyan adlı bir ermeniye bırakılmıştır. % 23,75 lik Amerikan hissesi, Standard Oil ve Socony Vacuum'a aittir. II. Dünya Harbinden sonra Socony Vacuum, Jersey Standard'la anlaşıp Arabian - Amerikan Oil'de hisse satın almıya teşebbüs ettiği zaman çıkan ihtilâf İngiliz mahkemelerinde dava konusu olmuş, nihayet ortaklar arasındaki mükellefiyet düzeni ve istihsalin tevzii hususundaki esaslar değiştirilmek suretiyle bir anlaşmaya varılmıştır.

1925 de Irak hükümetinin I.P.C'ye verdiği imtiyaz, Osmanlı İmparatorluğunun Alman ve İngiliz kumpanyaları yararına kabul ettiği imtiyazın aynı olup, Musul'la Bağdat'ı kaplamaktadır. Kerkük'te petrol keşfi ise 1927 tarihine rastlar.

I.P.C.nin bir tâli şirketi olan Musul Petroleum CO. Ltd, Dicle'nin batı-

kurulmuştur. Bu plâna göre memleketin 8 bölgesi ehemmiyetlerine göre inkişaf ve istikşaf ameliyelerine geçilebilmek için sıraya konmuştur.

Bilindiği veçhile, Anglo-İranean'ın işlettiği bütün petrol sahaları ve rafineri tesisatı İran Parlamentosu tarafından 1951 Martında devletleştirilmiştir.

Nüfus : 4,795,000
Yüz ölçümü : 175,000 mil.²
Para : Dinar
Kıymeti : 2,75

sına rastlıyan ve 38 arz⁰ kuzeyindeki araziye kaplıyan imtiyazı elinde tutmaktadır. Bu bölge, 1932 de British Oil Co. Ltd.'e verilmiş olup, şimdiki sahiplerine bu elden geçmiştir. Basra bölgesi ise, I.P.C' nin ortağı Basra Petroleum Co.'nın elindedir. I.P.C. aynı zamanda Naft Khavel sahasından da günde 8500 varil çıkarmaktadır.

Irak imtiyazları dışında, I.P.C, ortak kumpanyalar vasıtasıyla Suriye, Lübnan, Transjordan, ve Trucial kıyısı gibi Orta Doğu'nun muhtelif bölgelerinde keşif ve ihzarat haklarına sahiptir. Basra körfezindeki Katar şeyhliği bunların dışındaki tek istihsal kaynağıdır. Katar'da petrol harp arifesinde bulundu; uzun hazırlık safhasından sonra 1950 Ocağında günde 25.000 bbl. çıkarılmaya başlandı.

Kerkük sahası zengin ve çok verimli bir arazidir. Kuyuların derinliği 3.500 ayaktan az ve petrol kesafeti 36° dir. 1948 de Basrah Petroleum Co., Zubar ve Nahri Umur mevkiilerinde önemli kretase keşifleri yaptı. Bu sahalar şimdi bir boru hattıyla Basra körfezine bağlanmaktadır. 1934 denberi Kerkük bir boru hattıyla Akdeniz'e açıktır. Bu hat Fırat'da biri Şam Trab-

lusu'na diğeri Hayfa istikametine ikiye ayrılır. İngilizlerin Filistin'den çekilmesinden sonra Hayfa yolu kapandı.

SUUDİ ARABİSTAN :

İstihsal (günlük) : 135,000 bbl.
» çıkarılmış : 440,150,000 bbl.
Rezerv : 8,250,000,000 bbl.
Rafineri kap. (günl.): 9500 bbl.

ve bugün Irak'ın günlük 135.000 varillik istihsalı, Şam Trablusun'a indirilmektedir.

Nüfus : 6.000.000
Yüz ölçümü : 350.000 mil²
Para : Rial
Kıymeti : 24 sent

Suudî Arabistan'da ilk imtiyaz, Standard Oil Co. of California kumpanyasına 1933 de verilerek 1939 da temdid edilmiştir. İstikşafa Eylül 1933 de, son-daja ise 1934 de başlanmıştır. 1938 yılında Damman sahasında ilk defa olarak iktisadi petrol bulununcaya kadar alınan neticeler ümit kırıcı olmuştur. Bu imtiyaz şimdi Arabian - American Oil'e aittir. Üç sene öncesine kadar bu kumpanya, Standard Oil of California ve Texas Co. nin malıydı. O zaman Standard (N.J.) % 30 ve Socony Vacuum % 10 hisse alıyordu. Bu iki kumpanya, Irak Petroleum Co. tarafından üzerine yüklenen tahditler kaldırıldıktan sonra Arabian - American Oil kumpanyasını kendilerine mal ettiler.

Suudî Arabistan'ın bu günkü istihsalı, Krallığın merkez doğu kısmında bulunan, Basra körfezi yakınındaki üç sahadan elde edilmektedir. Bu sahalarda bir boru hattıyla Ras Tanura rafinerisine ve ihracat iskelesine, ve bir denizaltı hattıyla Bahreyn rafinerisine bağlıdır. Bu rafineri, Aramco ortakları Texaco ve California Standard'ın malı olan Bahrein Petroleum kumpanyası tarafından işletilmektedir. Bu sahalardan en mühimi, Damman ve Dhahran sahalalarının 30 mil güney batısında kâin Abqaiq sahasıdır. Amerika'nın East Texas'ını bile geride bırakan Abqaiq, dünyanın en büyük istihsal sahasıdır. Abqaiq'in günde 450.000 varili bulan istihsalı sadece 4-5 kuyudan elde edil-

miştir. Bu sahanın keşfi 1941 yılındadır. Aramco'nun petrolü havi olup henüz işlenmemiş dört sahası daha vardır. Bunların bir kısmında ihzarat yapılmaktadır. Diğer iki istihsal sahası Damman ve Qatifdir. Abu Haddiya 1940 da, Abqaiq'in batısındaki Ain Dar ise 1948 de bulunmuştur. 1949 da keşfedilen iki saha Fadhili ve Haradh'dır.

1943-1945 de bir askeri tasarı meydanında inşa edilen ve günde 50.000 bbl. işliyeceği kestirilen Ras Tanura Rafinerisi, tulumba ve yükleme cihazları genişletilmek suretiyle şimdi günde 135.000 varil çıkarmaktadır.

1065 millik, umumiyetle gayrı meskûn çölden geçen Trans-Arabian hattı üç senelik bir çalışmadan sonra bitirilmiştir. Bu hat günde 300.000 varil petrolü Lübnan'ın Sidon limanına taşımaktadır.

1949 yılının sonlarına doğru Aramco petrol istihsalinin istikbali dünyadaki para sıkıntısı yüzünden çok karanlık görünüyordu. Aramco bir Amerikan işletmesi olarak petrolünü dolar mukabilinde satıyordu. Dolar kıtlığı ve Biritanya'nın Sterling istimal ve iktisadı için koyduğu tahditler Aramco istihsalini ve istihsal tasarılarını geniş ölçüde sekteye uğratıyordu. Sonradan Aramco'nun bazı ana kumpanyaları İngilizlerle bir anlaşmaya vardılar. Bu anlaşma ve umumî para vaziyetinde müşahede edilen düzelme arap petro-

lunu sıkıntıdan kurtarmıştır. Aramco Suudî Arabistan Kralına ödediği hisse dahil, dolardan gayrı paralarla iş gör-

KUVEYT :

İstihsal (günlük) : 350.000 bbl.
» çıkarılmış : 226.100.000 bbl.
Rezerv : 11.000.000.000 bbl.
Rafineri kap. (günl.) : 25.000

Asfalt ve diğer satıh emareleri ötenberi Burghan'da petrol ihtimalini gösteriyordu. 1924 de bir imtiyaz vermişse de bilâhare ref edilmiştir. Tekmil Kuveyt şeyhliğini kaplıyan şimdiki 75 senelik imtiyaz, 1934 Aralığında verilmiştir. Bahrah'da 9.750 ayak derinliğinde açılan ilk kuyu kuru çıkmıştır. Bu kuyudan sonra Berghan istikşaf kuyusu açılmıştır.

Kuveyt Oil Co., harpten bu yana Burghan sahasında beklenmedik sonuçlar almıştır. Saha 1938 de keşfedildiyse de, Alman akını Mısır'ı tehdit ettiği sır.a 1942 de kuyu kapatıldı. 1945 te tekrar işe girişilerek muazzam adımlar atıldı. 1948 istihsalı, 1947 dekinin üç mislini, 1949 unki ise 1948 inkinin iki

MISIR

İstihsal (günlük) : 45.000 bbl.
» (çık rılmış) : 133.000.000 bbl.
Rezerv : 185 000.000 bbl.
Rafineri kap. (günl.) : 41.000 bbl.

II. Dünya Harbinden sonra istihsalin hemen hemen iki misli artmasına rağmen 1948 de kabul edilen maden kanununun çıkardığı güçlükler ecnebi kumpanyalarının çalışmalarını felce uğratmaktadır. Mısır'da halen iki ecnebi kumpanya vardır: Socony Vakuum Oil ve Anglo Egyptian. Standard Oil, ağırlaşan kanunî müeyyideler yüzünden çalışmalarına nihayet vermek zorunda kalmıştır. Bir müstakil Fransız kumpanyası ile bir Mısır kumpanyasının

düğü için, personelinin ve ihtiyaçlarının büyük bir kısmını Amerika dışından temin etmek zorunda kalmıştır.

Nüfus : 200.000
Yüz ölçümü : 6.000 mil²
Para : Rupee
Kıymeti : 21 sent

mislini buldu. 1949 da günlük istihsal 350.000 varili geçmekteydi. Burghan rezervleri üstünde henüz tam rakam verilmemektedir. Tahminler 9 bilyon varilden başlamakta olup saha, dünyanın en büyük rezervuarı sayılmaktadır. İstihsal, diğer Orta Doğu bölgelerinde olduğu gibi kalkerden değil, gre senlerinden alınmaktadır. Tetkik edilmiş arazi 25.000 arkı geçmektedir. Kumpanya kum formasyonlarının altında bulunduğu sanılan kalkerden istihsal imkânlarını aramak üzere bir derin sondaj tecrübesine girişmiştir. Middle East Pipe Lines Ltd.'e ait tasarı gerçekleştiği zaman Kuveyt Akdenize çıkabilecektir. Bu projede en büyük sermaye Anglo-Iranian'indir.

Nüfus : 19.090.000
Yüzölçümü : 386.000 mil²
Para : Mısır lirası
Kıymeti : 2.88 \$

bazı arama ruhsatnameleri aldığı bildirilmektedir.

Mısır'ın petrol istihsal sahaları iki gurupta mütalâa edilebilir. Süveyş'in batısında üç istihsal sahası vardır. Bunlardan 1908 de keşfedilmiş olan Gemsa tükenmiştir. Harghada sahasında ise günde 750 varillik istihsal tulumlarla alınmaktadır. Üçüncüsü ise Mısır'ın en mühim sahası olan Ras Gaharib'tir. Her ne kadar istihsal azalıyorsa da bugünkü verimi günde 21.000 varili geç-

inektedir. Mısır'da harptan sonra en başarılı istikşaf Süveyş doğusunda Sinai yarımadasında yapılmıştır. Anglo-Egyptian ve Socony Vacuum kumpanyalarının faaliyeti neticesi üç yeni saha bulunmuştur. Sudi 1946 da keşfedilmiştir. İstihsal 2.500 - 3.000 ayak derinlikten yapılmaktadır. Daha derinden istihsal yapma gayretleri neticesiz kalmıştır. Asıl 1948 de keşfedildi. Her iki sahada da istihsal Miosen taban kumlarından ve konglomeralarından ve Eosen kalkerlerinden yapılmaktadır. Bu sahaların arasında, garpta henüz istihsale başlamamış Ras Matarma sahası vardır. Gerek bütün bu kuyuların gerek Ras Gaharib ve Hurghada'nın çıkardığı petrol düşük kesafettedir.

Standard of Egypt faaliyetine son vermek mecburiyetinde kalmadan önce istikşaf sondajları için tahminen 12.000.000 dolar sarfetmiştir. İşe, 1949 başlarında, Süveyş'in 95 mil güneyinde Vadi Feiran sahasının keşfinden sonra başlanılmıştı.

Mısır'ın Süveyş'de iki rafinerisi vardır. Anglo-Iranian'a ait olanının kapasitesi geçen sene 38.000 varile yükselmiştir. İkincisi ise Mısır hükümetinin malıdır. Bu rafinerinin kapasitesinin 26.000 varile çıkarılması için ihzar edilen projelerin tatbikini Lummus CO. üzerine almıştır. Mısır'daki kauunî müşkülât, 1948 de kabul edilmiş maden kanunundan neşet eder. Kumpanyalar bu kanundaki bazı hükümlerin kendi görüş noktalarından kabul edilemez olduğunu tebarüz ettirmişlerdir. Bunlardan biri, imtiyaz sahibi kumpanyaların hisselerinin % 51 ini Mısırlılara bırakmasını derpiş eden hükümdür. Hükümetle şirketler arasında kanunun tadilini hedef tutan müzakereler sürüncemede kalmış ve bugüne kadar bir netice vermemiştir. Bunun üzerine geri kalan iki kumpan-

, ya istikşaf faaliyetine son vermiş, ve çalışmalarını petrol sahalarının istihsal ve inkişafına inhisar ettirmişlerdir. Şirketler, hükümetin, Ras Matarma keşfedildiği sırada cârî araştırma imtiyazının hükümlerine uyması hususunda ısrar etmektedir. Bu hükümler, 1948 senesi esasına istinad eden bir imtiyazı derpiş ediyordu. Hükümet, 1948 yılı Kasımında yapılan müracaatı muameleye koymağa yanaşmamaktadır. Bundan başka şirketler, hükümetten, dünya pazarlarıyla hemahenk bir petrol fiyatı tesbit etmesini ve hususi faaliyet sahalarına müdahale edilmeyeceği hususunda teminat istemektedir.

AFRİKA :

Afrika'da şimdilik Mısır'dan başka göze çarpan istihsal bölgesi bulunmuyorsa da, Fransız hükümetinin teşviki ile deniz aşırı Fransız müstemlekelelerinde istikşaf çalışmaları hızlandırılmaktadır. Fransız Araştırma bürosu 9 senelik bir plâna göre, 15 makine çalıştırılmak ve 1.800.000 ayak sondaj yapmak suretiyle 250.000 kilometre karelik bir arazide araştırma kararını almıştır. Fransız programı dışında şarkî Afrika kolonilerinde İngiliz sermayesi ve Habeşistan'da Sineler organizasyonu faaliyettedir.

TUNUS:

Yukarda bahsi geçen program, umumiyetle hükümetin desteklediği kumpanyalar tarafından tatbik edilmektedir. Fransız olmıyan sermayelere sade Tunus'da rastlanır. Yüz ölçümü, 48.313 mil kare olan bu Fransız mandasında Golf Oil Co. ve Shell, Fransız istikşaf kumpanyaları ile iş birliği etmektedir.

Tunus'ta petrol varlığını teyid eden sath emarelerine dayanılarak yapılan petrol istikşaflarının tarihi 1910 yılına kadar geriye gitmektedir. British Carthage Oil Syndicate, birçok sığ ku-

luyar açmışsa da bunlardan yalnız bir tanesi produktif çıkmıştır. Fransız sermayeleri Cap Bon yakınlarında ehemiyetsiz bir petrol tezahürüne istinat ederek, 1926 da müteaddid sondajlar yapmışlar ve bazılarında gaz ve petrol emarelerine rastlamışlardır.

CEZAIR :

Cezair'de petrol araştırmalarına 1890 da başlanmışsa da sistemli jeoloji çalışmalarına ancak son 8 sene içerisinde girişilmiştir. Bu mevzu ile S. N. Repal ve Soc. des Rafineries de Petrol d'Algerie'nin malı olan Soc. des Petrol d'Aumale uğraşmaktadır. Günde birkaç yüz varile balığ olan istihsal Cezair'in kuzeyinde Sidi Pissa sahasından temin edilmektedir. Bu sahada 1949 Şubatında iki produktif formasyon bulunmuştur. Fransız resmî makamlarına göre bu saha 3 sene sonra günde 3.500 varil çıkarabilir hale gelecektir. Cezair ve Fas'daki Fransız projesinin sondaj ve istikşaf levazımatı için tahsis ettiği 15 milyon dolarlık yardımı ilân ettiği sırada, Washington'daki ECA sözcüsü yapılan tetkiklere göre Cezayir arazisinin 9 da 7 sinin altında petrol taşıyan tabakaların bulunduğunu haber vermiştir.

FAS:

Faaliyet, 1926'da kurulmuş olan Soc. Cherifienne des Petroles tarafından idare edilmektedir. Kumpanyanın sermayesi, % 7 si hususî şirketlerin olmak üzere Fransız ve Fas hükümetlerine aittir. Günde 1000 varile yakın petrol veren Gued Beth sahası 1947 sonunda bu firma tarafından bulunmuştur.

GABON, MADAGASKAR :

İlk istikşaf 1939 da yapılmış; harpten sonra da jeofizik çalışmalara girişilmiştir. İki sondaj makinesi hali fa-

maliyettir. % 60 ı hükümet malı olan Soc. des Petroles de l' A. E. F. bütün Fransız Equatorial Afrikasına şamil bir istikşaf imtiyazı almıştır. Madagaskar adasında Soc. des Petroles de Madagaskar kumpanyası kurulmuş ve daha faal bir istikşaf plânında yer alacak teçhizat sipariş edilmiştir.

HABEŞİSTAN :

Sinclair Petroleum Co. memleketin güney batısında, faaliyetine son verdiği 1949 yılının Nisanına kadar 10.000 ayaktan fazla sondaj yapmıştır. Her ne kadar açılan kuyular müspet bir netice vermemişse de elde edilen jeolojik malûmat, imtiyaz sahasının daha müsait bölgelerinde yapılan jeofizik çalışmalara bir başlangıç teşkil etmiştir.

SOMALİ ;

Nyasaland bölgesinde hazırlık safhasındaki istikşaf faaliyetine devam edilmekte ve Uganda'da bir sondaj programı tatbik edilmektedir. Mısır, Fas ve Cezair'deki küçük destilasyon tesisatından başka Afrika'da esaslı hiçbir rafineri yoktur. Güney Afrika hükümeti, kömürden akar yakıt çıkaracak bir tesis tasarısını desteklemekte olup, yeni bir rafineri inşası için birkaç tasarı ileri sürülmüştür.

UZAK DOĞU

Harp ve harp tehlikesi Uzak Doğu'nun birçok bölgelerinde petrol çalışmalarının temposunu ağırlaştırmaktadır. Bu meyanda Burma isyanım ve Çin'in demir perde arkasına düşüşünü sayabiliriz. Hindistan ve Pakistan arasındaki siyasi gerginlik ise Assam'daki petrol çalışmalarını baltalamaktadır.

Uzak Doğu petrollarının takriben günlük 235.000 varillik istihsalı, meselâ Orta Doğu'nunkiyle mukayese edilecek

olursa, küçümsenebilirse de, dünya nüfusunun üçte birini barındıran bu bölgenin coğrafi ve stratejik vaziyeti bu petrolara başka bir önem vermektedir.

Bu bölgeye yatırılan İngiliz sermayesi Amerika'lılarinkini aşmaktadır. Tasfiye ameliyesi daha ziyade mahalli işletmelerde yapılmakta ise de Avustralya, Formoza ve Japonya'da nispeten merkezi tasfiyehaneler bulunmaktadır. Filipin hükümeti bir tasfiyehane

JAPONYA :

İstihsal (günlük) :	16.000 bbl.
Produktif saha :	5
Rezerv :	21.000.000 bbl.
Rafineri kap. (günl.) :	47.000 bbl.

Petrol istihsaline 1874 de başlanılmıştır. 1916 yılında günde 8.400 varille rekor yapmıştır- Petrol sahaları Honshu adası kuzeybatı sahili boyunca ve Hokkaido adası kuzeyinde bulunmaktadır. 1911'den beri petrol işletmelerinde ecnebi sermayenin hemen hemen hiç rolü yoktur. Şimdi bile hükümetin temayülüne rağmen sol partilerin muhalefeti ecnebi sermayenin terakümüne mani olmaktadır. Harpten evvel Japonya'da sade bir tek ecnebi kumpanya (Tide Water Associated Oil) faaliyet imkânı bulmuştu. Yeni açılan tasfiyehaneler bir dereceye kadar ecnebi sermayelere bağlıdır ve bunların yabancı kumpanyaların teknisyen yardımıyla yakında 20.000-26.000 varil günlük bir kapasiteye varacağı tahmin edilmektedir.

Harpten sonra keşif sahasında

inşasını derpiş eden bir kanun çıkarmıştır.

Uzak Doğu petrolünün ekonomik cephesinde zikre değer olaylardan biri de Standard Vacuum ile İngiliz hükümeti arasında aktedilen ve bu kumpanyaya sterling kullanmak hakkını veren anlaşmadır. Dolar darlığını ve sterling üzerindeki kayıtları gözönüne getirerek bunun sterling bölgesinde çalışan bir kumpanya için nekadardır önemli olduğunu anlıyabiliriz.

Nüfus :	79.340.000
Yüz ölçümü :	147.690 mil ²
Para :	Yen
Kıymeti :	Dolar başına 360

en önemli inkişaf, 1949 de Yabase sahasında 3.800 ayakta produktif bir zona rastlanmıştır. Sonraki sondajlar daha derin bir petrol mıntakasına işaret etmekte olup, Japonya'nın 15.000.000 varillik rezervine 6.000.000 daha katılmış olduğu tahmin edilmektedir Yabase sahası Japon istihsalinin günlük 6.000 varil artışının başlıca âmilidir. Mahallî tasfiyehanelerden başka ithal edilen petrolü işliyen merkezi tasfiyehaneler Pasifik sahilinde toplanmıştır. Harp içindeki bombardımanlar, harp öncesi günlük 52.000 bbl. lık kapasitenin üçte ikisini tahrib etmiş ve Pasifik sahilinin tasfiyehaneleri tamir için kapatılmıştı. İşgal kuvvetleri bu fabrikalardan bazılarını açmak tasavvurunda olup varil başına iktisat edilecek para miktarının 77 sent tutacağı tahmin ediliyor.

HİNDİSTAN, HİNDİ ÇİNİ ve ŞARKÎ HİNT ADALARI

ENDONEZYA CUMHURİYETİ :

İstihsal, (günlük) :	160.000 bbl.
» çıkarılmış :	1.193.000.000 bbl.
Rezerv :	1.050.000.000 bbl.
Rafineri kap. (günl.) :	167.500 bbl.

Nüfus :	72.000.000
Yüz ölçüsü :	733.000 mil ²
Para :	Rupiah
Kıymeti (Resmî) :	26,3 şent

Petrol Arçipelago ' nün muhtelif bölgelerine dağılmıştır. İngiliz Borneosu hariç, halen en önemli kaynak Surnatra'nın güneyinde bulunmaktadır. Aynı zamanda doğu Borneo'sundaki müteaddit sahalardan, daha az olmak üzere Cava ve batı New Guinea'sundan önemli miktarda istihsal yapılmaktadır.

Endonezya Cumhuriyetinde istihsal edilen petrolün hemen hemen hepsi Shell teşkilâtı ve Standard Vacuum Oil Co. tarafından çıkarılır. İstisnalardan biri, Netherlandische Pacific Petroleum Mij. in çalışmakta olduğu merkezî Sumatra'daki Minas sahasıdır. Netherlandische New Guinea Petroleum ise Batı New Guinea'da Klamono sahasından günlük 5.000 varil petrol almaktadır. Kuyu 1948 sonlarında açılmıştır. Anglo Iranian Oil Co. Ltd. ve Standard Vacuum, bir miktar Avusturalya sermayesiyle birlikte, Australasian Petroleum Co. vasıtasıyla Doğu New Guinea Avustralya arazisinde bir istikşaf programı dâhilinde çalışmaktadır.

Yeni Endonezya hükümetinin kuruluşu sırasındaki karışıklıklar harp sonunu takip eden senelerde inkişaf faaliyetini sekteye uğrattı. Her ne kadar Cava ve Sumatra'nın bazı bölgeleri hala kumpanya çalışmalarına kapalıysa da, harp öncesi istihsal seviyesine erişmiş bölgeleri bu arada zikretmek icabeder. Endonezya hükümetinin Djakarta'daki merkez istatistik bürosu geçenlerde Endonezya petrol istihsalinin harpten önceki seviyesine vardığını tebarüz ettirmiştir. Bu yılın birinci yarısında 1939 un aylık 662.400 tonuna mukabil 613.099 ton çıkarılmıştır. Buna batı New Guinea'daki Vagelkop bölgesinden çıkarılan petrol dahil dâhildir.

Güney Sumatra sahası : Kuyuların yeniden ihya faaliyeti o kadar başarılı olmuşturki Standard Vacuum ve

Shell'in 1950 istihsalı, harp öncesi günlük istihsalinin tahminen 85.000 varil üstünde olacaktır. Ham petrol, Pladju'daki Shell ve Sungei Gerong'daki Standard Vacuum rafinerilerinde işlenmektedir.

Güney Sumatra, doğu sahili boyunca havzanın ayrıldığı üç bölgeden en verimlisidir. 43 sahadan şimdiye kadar çıkarılmış petrol miktarı 475 milyon varili bulmuştur. Bataklıklar ve balta girmemiş ormanların istikşafı güçleştirdiği merkezî Sumatra, gelişme halinde olan Minas sahası ve Standard-Vacuum kumpanyası tarafından harpten önce tetkik edilmiş olup ilerde günlük 7.500 varil istihsal vermesi beklenen Lirik sahaslarını ihtiva eder. İstikşaf ve gelişmeye şimdilik kapalı olan Kuzey Sumatra'nın harpten önce 12 sahası vardı. Ham petrol harp içinde tahrip edilmiş olan Pangaklan'daki Shell rafinerisinde işlenmekte idi.

Merkezî Ceva, Borneo :

Merkezî Ceva'da Tjepu yakınındaki sahasların ihzaratiyle uğraşmaktadır. Bu bölgenin harp öncesi istihsalı günlük 16.500 varil civarında idi. Ham petrol Wonokromo'daki küçük bir rafineride işlenirdi. Borneo'nun Endonezya bölümünde istihsal ekseriyetle Sanga Sanga, Sambodja Tarakan sahaslarından elde edilmektedir. Ham petrol Balıkpapan rafinerisinde işlenir.

Shell; Bugün dünya çapında bir teşekkül olan Dutch-Shell organizasyonu 1880 de Hollanda Doğu Hindistan adalarında yapılan faaliyetten neşet etti. 1880 de A. J. Zyklar adlı bir tütün çiftliğinin şefi yerlilerin kendisine gösterdikleri sızıntılarda Kerozin varlığını tahkik etti ve Langkat Sultanından 1883 te 75 senelik bir imtiyaz aldı. 1885'de açılan ikinci kuyununun 73 üncü ayında günde 5 varillik petrol alındı.

Bu ilk keşfedilen Telaga kuyusunun istihsalı sonradan günlük 165 varile yükseldi. Ve Japon istilâsı zarfında Hollandalı mühendisler tarafından tahrip edilinceye kadar istihsale devam edildi. 1889 da Zylker Hollanda'ya döndü ve aldığı imtiyaza karşı sermaye hisseleri temin ederek Royal Dutch Co'yu kurdu. 1892 baharında kumpanya Brandan rafinerisini inşa etti.

Stardard - Vacuum : Doğu İndonezya'daki başlıca kumpanyalardan biri olup, uzun bir çalışma tarihi vardır. Standard Oil Co. nun Cava'da şube açışının tarihi 1898 dir.

Standard Vacuum'un tâli şirketi olan Standard Vacuum Petroleum Mij 1912 de Netherlandische Koloniale Petroleum Mij adı altında kurulmuştur. 1922 de Talang Akar'da verimli bir petrol sahası bulundu ve Sungei Gerong'da günlük 3500 varil kapasitede bir rafineri kuruldu Günlük kapasitesi 1929 da 7000 varilden 1931 de 25000 varile çıkarıldı. 1942 de Hollandalı personel tarafından tahrip edildiği zaman kapasitesi günde 45000 varile varıyordu. Kuyuları yeniden ihya faaliyetine 1946 da başlandı ve rafineri çalışmaları ise ancak bir sene sonra kabil olabildi. Rafineri halen günde 64.000 varil petrol işliyor. 1950 nin ilk 6 ayında SVPM 550 kuyudan günde ortalama 65.500 varil petrol almıştır.

İngiliz Borneo'su :

İstihsal (günlük) : 80 000 varil
» (çıkarılmış) : 192.000.000 varil
Rezerv : 500.000 000 varil
Rafineri kap. (günl.) : 38.000

Brunel :

Nüfus : 30.135
Yüz ölçümü : 2.256 mil²

Sarawak :

Nüfus : 590.585
Yüz ölçümü : 50.000
Parası : Malaya
Kıymeti : 32,7 sent

İngiliz Borneo'sunun Uzak Doğu'da bellibaşlı bir istihsal sahası olarak ortaya çıkış harp sonu gelişmelerinin en mühim hadisesidir. Bu bölge günlük 80.000 varilden fazla istihsalı ile Britanya imparatorluğunun başta gelen petrol kaynağıdır.

İngiliz Borneo'su üç sahadan müteşekkildir :

- A — Kuzey Borneo
- B — Sarawak
- C — Bir Manda olan yerli Brunei devleti.

En büyük istihsal Seria sahasından gelir. Daha eski ve daha küçük olan Miri sahası ise, yeniden inşa edilen Lutong rafinerisi ile Sarawak'ta bulunmaktadır. Royal Dutch Shell'in tâbi şirketleri British Malayan Petroleum Co. Brunei'de ve Sarawak'e Oil Field Ltd. ise Sarawak'ta çalışmaktadır.

Petrol ilk defa 1911 senesinde Miri'de bulunmuştur. İlk keşif kuyusu halâ faaliyettedir. Seria'nın keşfi ise uzun jeolojik tetkikler neticesi ancak 1929 senesinde mümkün olmuştur. Bu sahanın gelişmesi harp arifesine kadar devam etti. Sahalar ve rafineriler Japon tehlikesi karşısında tahip edildi. 1944 de müttefik hava akınları başlayınca kadar Japonlar tarafından bu sahalarda oldukça ıslâha çalışıldı. Müttefik bombardımanı ve kurtuluş arifesinde saha bu sefer de Japonlar tarafından tahrip edilerek bir harabeye çevrildi.

Yeniden inşa büyük masrafa ve yorucu çalışmalara ihtiyaç gösterdi. Hazırlık devresinde teçhizat mümkün olduğu nispette askerî kaynaklardan te-

min edilmişti. Önce kuyuların tamiri programı ele alındı. Depolar inşa edildi ve rafineri tesisleri yeniden kuruldu; böylece saha tekrar faal bir hale getirildi.

Kuruluştan hemen üç ay sonra birbirinden ayrı 37 kuyu yangını söndürülmüştür. Bugün Lutong rafinerisinin yeni ve tamamen modern bir işletme haline getirilmesine çalışmaktadır. Sismik, gravimetrik ve saha jeolojisi araştırmalarından müteşekkil geniş bir istikşaf programı dahilinde İngiliz Borneo'su taranıp durmaktadır.

Miri sahasında bütün kuyular, tulumba ile işletilmekte ve rezervlerinin mahdut olduğu bilinmektedir. Miri ve Seria sahalarının istihsalı tersler grelerinden alınmakta olup her iki saha da bir boru hattı ile rafineriye bağlıdır. Petrol Miri'de bir denizaltı hattı vasıtasıyla sarnıç gemilerine yüklenmektedir.

BATI AVRUPA

Batı Avrupa'da harpten sonra en göze çarpan gelişme rafineri kapasitesinde görülen muazzam yükseliştir. 1959 sonunda hazırlanan programların kısmı azamı yarı yarıya tamamlanmıştır diyebiliriz. Harp öncesi Batı Avrupa rafineri kapasitesi günde 400.000 varilden daha azdı. İki sene içinde harp sonu inşaatı nihayetlenendirildiği vakit Batı Avrupa istetmeleri 1938 senesi kapasitesinden üç defa daha yüksek bir kapasiteye erişecektir. İktisadî sebepleri göz önüne alan Batı Avrupa'nın belli başlı memleketleri rafineri sahasında kendi kendilerine yetmeyi gaye edinmişlerdir. Dolar kıtlığı ve Sterlin tedavülü üzerine konulan tahditler, rafineri inşaatının hızlanmasında büyük âmil olmuştur. İşlenmiş petrol yerine ham petrol ithalinin çok daha ucuza mal olacağı mey-

dandadır. Petrolü yurt içinde işleme- nin, yeni endüstri sahalarının açılması halka iş temin etmesi ve yardımcı Petro-Chemik fabrikalarına yaşama imkânı sağlanması bakımından birçok avantajları vardır. Marshal yardım programı hazırlandığı sırada rafineri tesisleri inşaatı aşağı yukarı bütün Avruka memleketlerinin taleplerinde büyük bir yer almıştı. Amerikan yardımı bu tasarıların bir çoğunu tahakkuk ettirmeye âmil olmuştu. Diğer rafineriler ise, Amerikan petrol kumpanyaları tarafından finanse edilmek suretiyle inşa edilmiştir.

Batı Avrupa yurt içi istihsalı günde 40.000 varile varıyor. Bu miktar her ne kadar 10 sene evvelki istihsalin iki misli ise de bütün dünya istihsalinin % 0,5 ine tekabül etmektedir. Ayrıca Batı Avrupa günlük ihtiyacının 500.000 varil olduğunu hatırd tutmalıyız.

Umumiyetle bütün dünya'da petrol istihsal sahalarının çok uzaklarında istihlâk edilmektedir. Nitekim Avrupa harpten önce ihtiyacını kısmen Caribbean'dan ve kısmen Rusya ile Romanya'dan karşıladı. Şimdi bu kaynakların yerini Avrupa rafinerilerinin 6.000 mil kadar uzağında bulunan Basra Körfezi almıştır.

Tarihçe :

Batı Avrupa Petrol işletmesi tarihi çok gerilere gider. Meselâ Fransızlar 17 nci asırda Nimes'ten petrol çıkarırlardı. Geçen sene İskoçya'daki shale-oil endüstrisi yüzüncü yıl dönümünü idrak etmiştir. Uzun tarihine ve son 50 sene içinde gösterilen istikşaf gayretlerine rağmen Batı Avrupa Orta Doğu'nun sahip olduğu istihsal kaynaklarına malik değildir.

Günde 22.000 varil petrol istihsal eden Batı Almanya, Avrupa istihsalinin yarısını temin etmekte ve iki sene zar-

fında istikşaf sahasında büyük gelişmeler kaydetmektedir. Fransa dahi geçen sene İspanya hududu civarındaki bir sahanın keşfi ile neticelenen geniş bir istikşaf programının peşindedir. Bazı jeologlarca Batı Avrupa'nın en vaatkâr ülkesi sayılan İtalya, tabîî gaz istihsalini arttırma yolundadır.

Avrupa petrolün nakli için münhasıran su yollarından faydalanır. Boru hattı sistemi bu kıt'ada sadece tâli bir rol oynamaktadır. En uzun hatlar meyanında Fransa'da Saint Marcet

bölgesi İtalya'da Po vadisindeki boru hatlarını zikredebiliriz.

Batı Avrupa uzun zamandır enerji kaynağı olarak kömüre bel bağlamıştır. Petrol kullanılması ise Hükümet tahditlerinin müsaadesi nispetinde günden güne artmaktadır. Demir perde gerisindeki Avrupa memleketlerinde adam basma senede 50 varil petrol harcanır. Bu meyanda Amerika'da adam başına senede 600, Kanada'da ise 365 varil düştüğünü zikretmek lâzımdır.

BATI ALMANYA :

İstihsal (günlük) : 22.000 varil
Şimdiye kadar çıkarılan: 94. milyon va.
Rezerv : 260 milyon va.
Rafineri kap. (günl.) : 111.900 varil

Nüfus : 49.732 milyon
Yüz ölçümü : 96.600 Mil²
Parası : Doyçe mark
Kıymeti : 23.08 sent

Son üç sene içinde kaydedilen inkişaf Batı Almanya Petrol Endüstrisi için beslenen ümitleri takviye etmiştir. Yeni saha keşifleri ve eski sahaların genişletilmesi suretiyle istihsalin, 1940 rekorunu aşacağı sanılmaktadır. Rafineri sahasında harp Öncesi kapasitesine yaklaşmış ve Batı Almanya rafineri meselesi European Economic Organisation tarafından ehemmiyetle ele alınmıştır. Harpten hemen sonra yapılan kötümser tahminlerin aksine Emsland sahası dahil, birçok yeni sahalar keşfedilmiştir. Alman jeolojik araştırmalar bürosu Batı Almanya rezervlerinin 260.000.000 varile vardığını ve 1949 senesine nazaran % 80 bir artış beklenmekte olduğunu ilân etmiştir.

Batı Almanya halen günde 22.000 varillik istihsalini büyük ölçüde eski kuyuların devam edegelen çalışmasına borçludur. Geçen senenin ilk yarısında eski kuyulara nazaran % 80 lik bir artış kaydedilmiştir, 1948-1950 senesi içinde Scheerhorn, Qua-

kenbruck ve Suderbruch) sahalarında keşiflerin birkaç sene içinde umum istihsal üzerine büyük tesirleri olacağı zannedilmektedir. İstihsalin 1952-1953 yıllarında günde 29.000 varili aşması ihtimal dahilindedir. Muhtelif Alman kumpanyalarının çalışmalarına Shell, Socony - Vacuum, Standard Oil kumpanyaları da katılmaktadır. İstikşaf çalışmaları şimdiye kadar büyük ölçüde prodüktif olmıyan güney Almanya üzerinde toplanmıştır. Geçen yıl başında Paristeki OEEC petrol komitesi yeni Alman rafineri programları meyanında, mevcut tesislere Cracking tesisleri ilâvesini prensip itibariyle kabul etmiştir. Paris teşkilâtı, Hanover - Misburg'daki Gewerkschaft Deurag-Nerag ve Wintershall A. G. ye ait umumî kapasitesi 10.000 varile varan Gracking tesislerine ilâveten günde 22.000 kapasiteli yeni Cracking tesisatı inşaatına muvafakat etmiştir. Bu umumî verim Hamburg'daki Jersey Standard rafinerisinin inşası tamamlandığı zaman günlük 30.000 varili bulacaktır. Alman müstahsilleri Emsland'da günlük kapasitesi 12.000 varile

Varan bir rafineri inşa etmek tasavvurundadır. Mevcut Alman rafinerileri gündeşağı yukarı 60.000 varillik petrol işlemektedirler.

Batı Almanya tabîî gaz istihsalini Bentheim civarındaki bir sahadan elde etmektedir. Bu saha 48 mil boyundaki bir hat ile Huels'e günde 18.000 Cu. ft. gaz nakletmektedir. Batı Almanya boru hatları hanı petrolü civardaki demir ve su yolu terminallerine ulaştırılan kısa hatlardan ibarettir.

Yapılan Sondajlar Metrajı
(Kuzey-Batı ve Güney Almanya'da)

	1950	1949
İstihsal sond.	224.839,30 m.	174.806,35 m.
İnkişaf sond.	60.207,30	35.686,95
İstikşaf sond.	100.300,70	89.084,34
Umum	385.347,30 m.	299.077,14 m.

Yükseliş: 1950 -- 1949 = 84.270,16 m.
= % 28,8

Bundan başka: 28.568,60 m. struktür sondajları yapılmıştır. Yukardaki tablonun tetkikinden, Batı Almanya petrol sahalarından 1950 senesi içinde 1.110.335 ton petrol istihsal edildiği anlaşılmaktadır. Bu istihsal 1949 senesine nispetle % 33 ve 1948 senesine nispetle ise % 76 gibi büyük bir artış kaydetmektedir. Bu suretle harp sonrası istihsalâtında ilk defa olarak Ekim ayında aylık istihsal 100.000 ton hududunu aşmıştır. Yapılan tahminlere göre 1,5 milyon tonu bulması ümit

Britanya Krallığı :

İstihsal (günlük) : 1.000 varil
Şimdiye kadar çıkarılmış petrol : 4.500.000
Rezerv : 3.400.000
Rafineri kap. (günl.) : 191.500

edilen 1951 istihsalı, Hanover'deki «Arazi araştırmaları dairesi» reisi Prof. Dr. Bentz'in beyanatına göre petrol yataklarının korunması gayesiyle, daha fazla petrol çıkarılabilmesi için gerçekleştirilmeyecek ve 1,3 milyon tonluk bir istihsalle iktifa edilecektir. Bu istihsale varabilmek için son senelerde edilen gayret ve masraflar göze çaracak kadar önemlidir. Sondaj faaliyeti son senelerde imkân dahilinde hızlandırılmıştır.

Son senelerde yapılan derin sondajlar metrajı

Sene	m.
1947	110.000
1948	164.000
1949	299.000
1950	385.000

Tahminlere göre 1951 senesi içinde yapılan sondaj takriben % 21 nispetinde bir artışla 468.000 metreyi bulacaktır.

Açılan kuyular

Sondajın Cinsi	İstikşaf sond.	İnkişaf sond.	Arama (Exploration) sond.	İstihsal sond.	Umum
	a	b	c(=a+b)	d	e
Umum adet	62	64	126	381	407
Müsbet sondaj adedi	3	24	27	240	267
Müsbet%	4,8	37,5	21,4	85,4	65,6

Nüfus : 51.000.000
Yüz ölçümü : 94.279 mil²
Parası : Pound (sterlin)
Kıymeti : 2.80 \$

Britanya'luların ada içinde ve dışında çalıştırdığı petrol endüstrisi dünyada Amerika'dan sonra ikinci gelmektedir. Başlıca beynelmilel İngiliz kumpanyalarının adları Shell ve Anglo-İranean Oil'dir. Diğer İngiliz kumpanyalarının Trinidad, Venezüella, Ecuador, Peru, India, Burma ve Kanada gibi memleketlerde geniş alâkaları vardır. Londra sade İngiliz kumpanyaları ve tâli şirketleri için değil, aynı zamanda son senelerde birçok Amerikan kumpanyalarının faaliyet merkezi haline gelmiştir. Dolar darlığı ve Sterlin istimali için kabul edilen anlaşmalar karşısında Amerikan kumpanyaları Yurd dışı işletmelerinin ihtiyaçlarını İngiliz teçhizat fabrikalarından tedarik etmek mecburiyetinde kalmışlardır. Britanya İmparatorluğu Avrupa rafineri gelişmesinin ön safını işgal etmektedir. Halen tahakkuk ettirilme yolunda olan projeler sayesinde Britanya önümüzdeki iki buçuk sene içinde günde 400.000 varili müteceviz bir rafineri kapasite'sine erişecektir.

Katalitik Cracking ve Polymerisation gibi kolaylıkları ihtiva edecek bu yeni İngiliz rafinerileri, Avrupa'daki benzerlerinin en modern ve teknikte en ileri geleni olacaktır. Bugün İngiltere'de rafineri sahasında müşahede edilen genişleme temayülü 1930 yılındaki hükümet siyasetinin taban tabanına zıddıdır. Fransızların aksine, harpten önce Britanya Krallığı, esaslı bir rafineri endüstrisi kurmak için, pek az gayret sarfetmiştir. 1938 senesinde İngiltere'nin umum rafineri kapasitesi günde 90.000 varili geçmiyordu. Britanya Krallığının 1953'de varacağı ümit edilen kapasite aynı yıl ihtiyacının % 90 mm karşılayacaktır. Bu yeni rafineriler için ham petrol 26.000 tonluk sarnıç gemileri ile Basra Körfezinden getirilecektir. Rafineri genişlemesi dört kumpanya tarafından ele alınmıştır.

Shell, Anglo - İranean, Standard Oil Co, ve Socony Vacuum Co. dır.

E. C. A., Shell ve Anglo - İranean tarafından ileri sürülen projelere geniş ölçüde yardım etmektedir. Anglo İranean, Landarcy (Wales) rafinesinde gündelik 46.000 varile varan istihsalin kalitesini yükseltecek bazı tadilâta girişmiştir. İskoçya'da Grangemounth tasarısı çerçevesinde çalışmalar devam etmektedir. Bu kumpanya Thames ağzında kurmakta olduğu yeni rafinerilerin inşasına ise, geçen yıl başlamıştır. Tasarılar tamamlandığı zaman Shell'in umum kapasitesi günde 130.000 varile varacaktır. Günde 40.000 varil kapasiteli Shell Haven rafinerisi geçen sene çalışmağa başlamıştır. Stanlow rafinerisi ise işe girişeli iki sene olmuştur. Standard Oil İngiliz ortak şirketi Anglo - American Oil vasıtasıyla Fawley'de Avrupa'daki benzerlerini kat kat geri bırakacak bir rafineri kurmaktadır. Bu günlük 126.000 varil kapasiteli fabrikanın gelecek sene sonlarında faaliyete geçmesi bekleniyor. Vacuum Oil kumpanyasının Thames kıyısında kurmakta olduğu günde 22.000 varil kapasiteli rafinerinin inşasına geçen sene başlanmış olup 1952 sonlarında bitirilecektir.

Britanya Krallığı halen henüz plânlama safhasında bulunan muhtelif rafineri projeleri ile uğraşmaktadır. Bu meyanda Caltex teşkilâtı Trinidad Leaseholds Ltd. tarafından öne sürülen bir rafineri tasarısını sayabiliriz. İngiltere'de kurulmakta olan rafinerilerin yanı sıra, birçok önemli OH Petro-chemik fabrikalar inşası düşünülmektedir. İngiliz kumpanyaları her ne kadar memleket dışı Dünya petrolünün büyük bir kısmını kontrol ediyorlarsa da, Krallığın istihsalı miktar bakımından pek cüz'i kalmaktadır. Harpten önce ve harp seneleri içinde keşfedilen petrol sahaslarının bütün istihsalı günde 1.000 varili geçmemektedir.

Bu miktarın hemen hemen hepsi D'Arcy Exploration Co. tarafından çıkarılmakta ve Edinburgh yakınındaki Pumpherton rafinerisinde işlenmektedir. Uzun senelerdenberi D'Arcy Kırallık dahilinde istikşaf yapan yegâne kumpanyadır. Geçen yıl başında bu kumpanyaya ait arştırma imtiyazı 9.800 mil karelik bir sahayı kaplamakta idi. Nottingham'deki altı kuyunun en büyüğü Duke's Woods'dur, ve kuyu atış (Wellshooting) usulünün tatbiki saye-

sinde istihsalde görülen azalma durdurulmuştur. Son üç buçuk yılda hiç bir yeni istihsal sahası bulunamamıştır. Boru hatları, Grangemouth rafinerisini besliyen 60 mil boyunda ve 12 inç kutrundaki hat hariç, ufak rafinerilere ve terminallere petrol yetiştiren mahallî hatlardan ibarettir. Sarnıç gemileri bakımından İngiliz şirketleri dünyanın ikinci büyük armadasına sahiptir. Umum tonajı Amerika'nın 7.300.000 tonuna karşılık 6.200.000 dir.

FRANSA :

İstihsal (günlük) : 3.000 varil
Şimdiye kadar çıkarılan : 21.180.000 varil
Rezerv : 20.000.000 varil
Rafineri kapasitesi (günlük) : 363.100 varil

Nüfus : 41.500.000
Yüz ölçümü : 212.659 mil kare
Parası : Frank
Kıymeti : \$ 0,0029

Petrol endüstrisi 13 rafineri işleten 9, istihsal ve istikşafla meşgul 4 kumpanya tarafından temsil edilmektedir. En büyük kumpanya, içinde hükümetin nisbî bir hissesi olan Cie Francaise des Petroles (C. F. P.) dir.

Gonfreville ve La Mede çalıştıran Cie. Francaise de Raffinage şirketinin % 56 hissesi (C.F.P.) ye aittir. Diğer 8 rafineri kumpanyası beynelmilel İngiliz Amerikan kumpanyalarını temsil etmekte olup, bunlardan üçü müstakil Fransız teşkilâtlarıdır.

Hükümet dört istihsal ve istikşaf kumpanyasından Regie Autonome des Petroles'ün tamamına ve Soc. National des Petroles d'Aquitain ve Soc. Nationale des Petroles du Languedoc Mediterranéen'de ekseri hisselerine sahiptir. Dördüncüsü Soc. Pechelbronn'da Strasburg'un kuzeyindeki eski bir kuyuyu çalıştırmaktadır. Fransa'nın memleket dışı başlıca istihsal imkânını Iraq Petroleum Co. Ltd. kumpanyasından sahip olduğu % 23 hissesi temin et-

mektedir. Fransız arazisinde geniş petrol kaynaklarının yokluğunu göz önüne getirirsek, Fransızların Irak petrol istihsalini arttırmak husundaki hassasiyetini tabii görmek gerekir. Harpten önce Fransa Avrupa'nın en büyük rafineri endüstrisine sahipti. Rafineri çalışmaları, ham petrol ithal tarifelerinde yapılan tavizlerle desteklenmekte ve Fransa günde 165.000 varillik rafineri kapasitesi ile ihtiyaçlarının hemen hepsini karşılayabilecek vaziyette idi. Harpte bu on beş rafinerinin ancak üçü kurtarılabilmiş ve umum kapasitesi 30.000 varile inmiştir. Yeniden inşa ve tamir gayretleri sayesinde Fransa 1948 senesinde harp öncesi kapasitesinin % 90 nını yeniden kazanmıştır. O zamandanberi yapılan çalışmalarla bugün 300.00 varili müteceviz günlük bir kapasiteye varılmıştır. Kapasitenin 350-360.000 varile yükselmesi bekleniyorsa da, rafineri sahasındaki gayretler daha ziyade mevcut teçhizatın yenileştirilmesi yolunda teksif ettirmektedir. Fransız rafineri endüstrisi

% 40 kadar mazot, % 23 gazolin işle-
mekte olup, mazota verilen ruçhan
hakkı memleket ekonomisinin endüstri
kazan ve motorlarında bu maddeyle
olan büyük ihtiyacı dolayısıyledir. Mem-
leket içi petrol İstihsalı Fransa ihtiya-
cının her ne kadar küçük bir kısmını
karşılıyorsa da, Fransa'da petrol istih-
salinin uzun bir mazisi vardır.

1930 da Fransız Millî Akaryakıt
Ofisi Fransa ve deniz aşırı arazisinde
ve bilhassa Kuzey Afrika'da petrol ist-
tikşafını desteklemeye karar vermişti.
1945 de Hükümet, Petrol Araştırma Bü-

rosunu, beş senelik bir programın
tatbiki ile görevlendirdi Languedoc
kumpanyası tarafından Aşağı Rhone
bölgesinde ve Aquitaine kumpanyasınca
Güney Batı Fransa'sında dikkate değer
çalışmalar yapıldı. E. C. A sondaj teç-
hizatını finanse etmek suretiyle, bu
programı desteklemiştir. Pechelbronn
kumpanyası 1949 da produktif kalker
tabakalarına rastlamıştır. Geçen sene
Aquitaine kumpanyası tarafından Pre-
ne'lerde Pau yakınlarında yapılan keşfi
dolayısıyla esaslı bir istihsal sahasına
başlanmış olacağı tahmin ediliyor.

HOLLANDA :

İstihsal (günlük) : 14.000 varil
**Şimdiye kadar ıt-
karılmış :** 12.023.000 varil
Rezev : 50.000.000 varil
**Günlük rafineri
kapasitesi :** 97.900 varil

Nüfus : 9.636.000
Yüz ölçümü : 15746 mil²
Parası : Guilder
Kıymeti : 26,5 Sent

Almanya sınırı yakınındaki Dutch
Schoonebeck sahası günlük 14.000 var-
ril istihsalı ile yurt içi ihtiyacının tak-
riben % 30 unu karşılamaktadır. Harp-
ten önce keşfedilmiş olan bu sahanın
ihzaratı, Alman işgalinden kurtulduk-
tan sonra mümkün olabilmektedir. Faali-
yette olan kumpanya N. V. Neder-
lanscne Aardolie Mij., Standard Oil Co.
ve Royal Dutch Shell'in malıdır.

25° kesafetteki ham petrol Pernis'de-
ki Shell rafinerisinde işlenir. Shoone-
beek, halen Batı Avrupa'nın en büyük
sahasıdır. 1940 da Alman akını karşı-
sında ihzarat programı durduruldu.
Almanların emriyle faaliyete tekrar
başlandı ve 1942 de ilk defa olarak Hol-
landa'da petrol istihsal edildi. Ertesi
sene S3 kuyusu petrol vermeğe başla-
dı. Hollandalıların Alman işgaline karşı
direnmeleri meyanında, geniş ölçüde

petrol istihsaline mani olmak için
her çareye baş vurdular. Sondaj yapı-
lan 60 kuyudan yalnız iki tanesi pro-
duktif çıktı. Kurtuluştan sonra ise, teç-
hizat darlığına rağmen gelişme süratli
oldu. Schoonebeek'te şimdi asgarî
2.700 Acr'lık saha tetkik edilmiş ol-
duğu tahmin edilmektedir. İstihsal
2600 ayak derinlikten alınır. Faal
kumpanya saha inkişafının yanı sıra
geniş ölçüde deneme sondajları yap-
maktadır. Schoonebeek'm 25 mil gar-
bindeki bir bölgeden gaz istihsal edil-
mektedir. Mevcut iki rafineri Rotter-
dam yakınında bulunmaktadır. Birisi
günlük 57.000 varil kapasiteli Shell
tesisatıdır, diğeri ise günde 20.000
varil kapasiteli olan ve evvelki sene
Caltex Petroleum Mij. tarafından faali-
yete geçirilen rafineridir.

İTALYA :

İstihsal, petrol : Az
İstihsal, gaz : Artmakta
Rezerv : 2 milyon varil
Rafineri kap. günl. : 102.500 varil

Nüfus : 45.943.000
Yüz ölçümü : 119.800 mil²
Parası : Liret
Kıymeti : Dolar = 625 liret

Henüz inkişaf halinde olan İtalya petrol endüstrisinin istihsalı ötedenberi günlük birkaç yüz varilden fazla değildi. 1949 da Cortemaggiore'de yapılan istikşaf çalışmaları hızlandırıldı. Yalnız bunun etrafında yapılan gürültülerin mübalâgalı olduğu o zamandanberi hiçbir keşfin ilân edilmemesinden anlaşılıyor.

Umum tabii gaz istihsalı 1940 da günde 27.000.000 Cu. ft. e balığ olmuştur. Sonradan bu miktar 91.000.000 Cu. ft. e yükseldi ve 1950 sonunda 190.000.000 Cu. ft. ve 1951 Haziranında 210.000.000 Cu. ft. e vaması bekleniyor.

Ana gaz istihsal bölgesi Po vadisinde Lodi - Piacenza - Cremona üçgeni içindedir. Tahminen umum istihsalin üçte ikisi, devlete ait olan Azienda Generale Italiana petroli AGIP tarafından, geri kalanı ise Polesine ve Ferrera bölgelerinde bir takım ufak şirketler tarafından yapılmaktadır. 1948 e kadar bu son iki bölge istihsalin üçte ikisini veriyorlardı. AGIP'nin işlettiği gaz sahaları Caviaga, Ripalta ve Cortemaggiore dir. Üç adet boru hattından en önemlisi Soc. Nazionale Metanoditte'nin malı olan ve Lombardianın garbında Milano havalisinin ihtiyacını karşılıyan sistemdir. Bu hattın uzunluğu, 1949 da 210 mile vardı. Kumpanya bu hattı Turin ve Genova gibi merkezlere kadar uzatmak niyetindedir. İkinci hat 300 mil uzunluğundadır. Kuzey İtalya'da çalışan ufak şirketlerin istihsalini toplamaktadır. Üçüncüsü ise, Frrara-Floransa bölgesinde olup, uzunluğu 72 mil kadardır.

İtalyada istikşaf faaliyetinin büyük kısmı AGIP tarafından yapılmaktadır. A.S P. son zamanlarda Cortemaggiore de 100.000.000 cu. ft. lik bir gazolin tesisatı inşa etmek üzere North American Petroleum gaz Corp. ve J. F. Pritchard Co. ile bir mukavele yapmıştır. İstikşaf alanında ise çalışmalarını Po vadisinde, merkezî ve güney italya'ya da tevsi etmektedir.

SİCİLYA:

Sicilya'da vaziyet bambaşkadır. İtalya yarımadasına hususî sermayenin çalışmasını güçleştiren kanunların tesirinden azadedir. Parlemtodan yeni geçirilen bir kanunun hükümlerinden istifade eden bir Gulf Oil Corp. şirketi, adanın güney doğusunda bir istikşaf imtiyazı almıştır. Milan Petroleum Corp. ötedenberi Sicilya ile alâkalı olup, elinde birçok imtiyazlar bulundurmaktadır.

italya'nın ve Trieste'nin umum günlük rafineri kapasitesi 1948 de 30.000 varil civarındaydı. E C A ye verilen malûmata göre, bu miktar 1953 ortalarında 300.000 varile varacaktır. Günde 1000 varil kapasiteli 15 kadar rafineri tesisatı italya'nın muhtelif bölgelerine dağılmıştır.

Beynelmilel ingiliz ve Amerikan kumpanyaları ise, daha büyük rafinerilerde temsil edilmektedir. Standard Oil kumpanyası ve Azienda Nazionale İdrojenazione Combustibile şirketi Bari ve Leghorn rafinerilerini modernleştirmek üzere Stanic adında bir anonim şirket kurmuşlardır. Anglo - Iranian Oil Co. Ltd. ise Venedik rafinerilerindeki hissesini, Industria Rafinazione

Oil, Minerali vasıtası ile idare etmektedir. Bu rafineri AGIP den satın alınmış olup, günde 12.000 varil işlemek-

tedir. Caltex teşkilâtı Fiat kumpanyası ile birlikte Kuzey İtalya'da büyük bir rafineri kurmayı tasarlamaktadır.

KANADA ;

İstihsal (günlük) : 9 .000 varil
Şimdiye kadar çıkarılmış : 181.100.000 varil
Rezerv : 1 530.000.000 varil
Rafineri kap. (günl.): 339.700 varil

Nüfus : 13.800.000

Yüz ölçümü : 3.690.410 mil²
Parası : Dolar
Kıymeti : 96 sent

Kanada, son zamanlarda keşfedilen petrol rezervlerinin geliştirilmesi ve süratle artan ham petrol mahsulünü «prairie» bölgelerinde ve Ontorio'nun doğusunda birbiri ardı sıra yükselen rafinerilere nakledebilmek için muhtaç olduğu taşıt kolaylıklarının sağlanması hususunda büyük ilerlemeler kaydetmektedir.

deki imtiyaz bölgesinin yarısından vazgeçmeye mecbur tutulur. İşte bu arazi, hükümetçe tekrar açık arttırmaya çıkarılır. Alıcının arazide 12 ay içinde işe başlaması şart koşulur.

BATI KANADA :

Nüfus : 3.557.000
Yüz Ölç. : 2.631.731 mil²

Adam basma yıllık petrol ihtiyacı bakımından Amerika'dan sonra ikinci gelen Kanada, 4 sene öncesine gelinceye kadar, rafinerilerinde işlenen ham petrolün % 93 ünü ithal etmek zorunda idi. Bugün ihtiyaçta görülen artışa rağmen, Kanada, ihtiyacının % 20 sini kendi petrolü ile karşılamaktadır. Gelecek sene içinde bu miktar, % 30 u bulacaktır. Kanada rezervlerinin % 50 ihtiyacı karşılayacak kabiliyette olduğu anlaşılmıştır. Durmadan artan nakliyat kolaylıkları sayesinde Kanada, bir iki sene içinde % 50 nispetinde kendi kendine yeter hale gelecektir.

Batı Kanada, dünyanın en faal istikşaf sahalarından biridir. İmtiyaza tabi dönüm miktarı Teksas, Louisiana, Oklohoma, Kansas eyaletlerinin mesahası mecmuuna muadildir. 150 den fazla kumpanya Alberta, Saskatchewan, Manitoba eyaletlerinde istikşaf ve ihzaratla uğraşmaktadırlar. Bu kumpanyaların iş sahalarında 120 jeofizik gurubu ve istikşaf kuyularında çalışan 140 kadar sondaj makinesi vardır. Saha istikşaf faaliyeti, Leduc-Woodbend ve Redwater bölgelerine teksif edilmiştir. Bu faaliyet 1947 senesinde Leduc'un keşfi ile başlamış, önemli keşif ve gelişmeler kaydedilmiştir.

Kanada petrol endüstrisinin süratle gelişmesinde Alberta hükümetinin çıkardığı kanunlar büyük amil olmuştur. Bu kanunlar, çalışmalarını canlı ve hareketli tutabilmek maksadiyle hazırlanmıştır. Bunların ne derece müessir oldukları Alberta'nın istihsal ve istatistiklerinden pekâlâ anlaşılabilir. Muayyen bir bölgenin istikşafı için mühlet olarak üç sene verilmiştir. İşletmeye yarar petrol bulunduğu takdirde, elin-

650 bin mil karelik petrol ihtiva eden tabakaların şimdiye kadar ancak üst kısmında çalışılmıştır. Tahakkuk ettirilen petrol, bulunacağı tahmin edilen bir buçuk billion varil ve yedi trilyon Cu. ft.den fazla gaz rezervleri yanında hiç kalır denilmektedir.

Tarihçe :

Aktif istikşafa Batı Kanada 1919 da başlamıştır. Kuzey batıda Norman

Wells 1920 de, turner Walley sahası da 1936 da keşfedildi.

Turner Walley, 1942 de istihsalini günde 28.000 varile çıkardı. Fakat sıkı istikşafıya rağmen, bugüne kadar bu bölgede sade iki saha bulunmuştur.

Leduc'un keşfinden evvel Alberta'nın güneyinde ve Saskatchewan - Alberta hattında irili ufaklı müteaddit kaynaklar bulundu ise de, 1947 senesine kadar buraların tekmil istihsalini günde 2500 varili geçmemiştir.

Nakliyat :

Alberta rezervlerinin bulunduğu «prairie» bölgesinin ihtiyaçtan çok daha fazlasını temin edecek istihsal imkânı vaad ettiği anlaşıldıktan sonra, Kanada petrol endüstrisini işgal eden büyük mesele, Alberta petrolünün 2000 mil kadar uzaklıktaki Doğu Kanada pazarlarına nakli oldu.

Bu problemin halline üç projenin tatbiki kısmen cevap verebildi.

1. - Merkezi Alberta'yı» Saskatchewan ve Manitoba merkezlerinden geçerek Superior Wis.'e bağlayan 1127 mil uzunluğunda bir boru hattının döşenmesi;

2. - Superior'dan sarnıç gemileri ile Ontario'ya nakledilinceye kadar, 1.800.000 varillik petrolü senenin beş ayında barındırabilecek tanklar inşası;

3. - Amerikan hanı petrolünün rekabetine dayanabilmek ve dolayısıyla nakliyat masrafını düşürmek için büyük çapta ve yeter sayıda sarnıç gemilerinin inşası.

Bundan başka, Superior Wis. yakınında Amerika pazarları için petrol işlemeğe başlayacak günlük 3500 varil kapasiteli rafineri kurulmuştur. Superior'daki tanklara geçen kış günde 10.000 varil kadar doldurulmuş ve bu

bahar Ontario'ya nakliyat başlamıştır. Nakliyat mevsiminde, Superior'a günde 50.000 varil petrol varacaktır.

Bu tempo, hat üstündeki tulumba istasyonlarını arttırmak suretiyle yükseltilebilir. Yalnız, bu istikşaf, Superior ve Ontario'da yeni tanklar inşasına ve belki de Amerika'da yeni mahreçlere ihtiyaç gösterecektir.

Ayrıca Batı Kanada pazarlarının Montreal'e kadar tevsi imkânı da mevcuttur. Böyle bir teşebbüs için muazzam sermayelere ihtiyaç hasil olacaksa da, Alberta'nın istihsal potential'ini harcayacak yeni pazarların kuruluşu, böyle bir masrafı mazur gösterecek mahiyettedir.

Rafinen :

Batı Kanada'nın rafineri günlük kapasitesi, yakında 135.000 varil olacaktır. 1952 de «prairie» bölgesinin hafif yağ rafineri kapasitesi 100.000 varile yükselecektir. En önemlisi Edmonton'daki 16.200 varil kapasiteli Imperial Oil Ltd. e ait olmak üzere, Alberta'da tekmil kapasitesi günde 50.000 varile varan 7 rafineri daha vardır.

Ayrıca Saskatchewan'da umum kapasitesi 40.000 varil kadar olan 7 rafineri daha vardır. Gene Imperial Oil'e ait olan Regina'daki rafineri günde 20.000 varil işlemektedir. Manitoba'daki rafineri ihtiyaca cevap vermeyecek kadar küçükse de, Imperial Oil Winnepeg'de gelecek sene işletmeye girecek 20.000 varillik bir tesisat inşası ile meşguldür.

İngiliz Kolombiası'ndaki 30.000 varil kapasiteli rafineriyi de bu arada zikretmek lazımdır.

DOĞU KANADA :

Nüfus : 9.243.000

Yüz ölçümü : 1.058.679 mil²

Son zamanlarda arada sırada ikinci derecede petrol ve gaz keşifleri ile bazı istikşaf sondajları yapılmakta ise de, Doğu Kanada'da halen mevcut 18.000 kuyunun ekserisi 1900 den evvel açılmıştır.

Doğu Kanada petrol istihşali günde 1.000.000 varille 1950 senesinde «n yüksek seviyesine çıkmıştır.

Monoton civarında yapılan ufak miktardaki istihşali bir yana bırakacak olursak, Doğu Kanada'da çıkan petrol ile gaz tamamen Ontario vilâyetinden gelmektedir. Becher'de açılan bir küçük kuyu, Ontario'nun şimdiki günlük istihşali olan 800 varilin 2/8 ünü çıkarılmaktadır. Bu miktar Doğu Kanada'nın 200.000 varillik günlük ihtiyacı yanında pek ehemmiyetsiz kalır. Şimdiye

MEKSİKA :

İstihşal (günlük) : 196.000 varil
Şimdiye kadar çıkarılmış : 2.428.000.000 varil
Rezerv : 1.300.000.000 varil
Rafin. Kaps. (gün.) : 160.250 varil

Meksika Körfezindeki petrol sahalarında ilk keşif, 1923 de yapılmış, fakat sonradan Tampico-Tuxpan sahaları yanında bu bölgenin yıldızı sönmüştür. Şimdi yeniden Körfez bölgesine nazarlar çevrilmiş bulunmakta ve Mexican-American Independent Co. ile Petroleos Mexicanos kumpanyaları tarafından Xicalango ve Tortuguero bölgesinde yeni kuyular açılmıştır. Tobasco ve Tuz havzaları en büyük petrol imkânlarını vaad etmektedir.

Tampico havzası: Meksika petrolünün % 90 ı ekseriyetle orta ve yukarı kratese kalkerinden istihşal edilmekte olup, 1 600 mil2 lik genişliğindeki bu saha : Tampico havzasının teşkil etmek-

kadar istihşal edilen petrol miktarı 30.000.000 varildir.

Rafineri:

Doğu Kanada, memleketin ham petrol istihşalinde pek cüzî bir rol oynuyorsa da, ithal ettiği petrolerin tasfiyesini temin eden rafineri tesisatının 2/3 ünü kendi elinde tutmaktadır.

Quebec, Kanada'nın en büyük rafineri vilâyetidir. Montreal'de teknil kapasitesi günde 135 000 varile varan 4 tesisat, Ontario'da teknil kapasitesi 66 000 varili bulan 3 rafineri vardır.

İmperial'in, Sarnia'daki günlük 52.000 varil kapasiteli rafineri tesisatı; en başta gelmektedir.

Nova Scotia'da ise 22.000 varil günlük kapasiteli tek bir rafineri mevcuttur.

Nüfus : 23.425.000 varil
Yüz ölçümü : 763.944 mil²
Para : Peso
Kıymeti : \$ 0,1160

tedir. Tampico-Tuxpan Körfezi, aşağıdaki sahaları ihtiva eder:

- 1 — Ebanu Panuco
- 2 — Golden Lane
- 3 — Poza Rica-

Birincisindeki istihşal, orta kratese'deki Tamaulipas ve San Felipe kalkerinden yapılır.

Golden Lane rezervleri, bir vakitler Meksika'nın en büyük istihşal kaynakları olduğu halde, bugün oldukça azalmıştır.

1935 ten beri Poza Rica sahası, Tamabra kalkerlerinden aldığı mahsulle Meksika'nın petrol istihşâl eden havzalarının başında gelmektedir. 1949 da

Tampico havzasında açılan 87 kuyunun 30'ı (11 i yeni keşif ile neticelenen) arama sondajlarıdır.

Açılan 57 inkişaf kuyusundan 41 i ekonomik kıymette petrol vermiştir. 1949'da Meksika'da gerek arama ve gerek inkişaf sondajı olarak açılan 162 kuyudan 97 si produktif çıkmıştır.

Poza Rica'da kurulmakta olan tabii gazolin ve gaz desulfurization tesisatı için \$' 10.000.000 sarfedilmiştir.

1947 de \$ 6.000.000 a malolan yeni Pemex absorption tesisatı tamamlanmıştır. Bu tesisat, 1949 da 80.000 M. c. f. gaz işlemekte ve günde 3400 varil tabii gazolin istihsal etmektedir.

Bu tesisatın kapasitesi bugün 116 H. c. f. ye çıkarılmış, fazla olarak da, günde 1500 varil mayi hidrokarbon istihsal etmektedir.

Sondaj Faaliyeti : Meksika'da hâli faaliyette olan sondaj makinelerinin adedi gittikçe yükselmiş, 1950 senesi sonlarına doğru, 70 e baliğ olmuştur. Bunun 55 i Pemex'e aid olup diğerleri mukavele ile çalışan şirketlere aittir.

1950 senesinin ilk yarısında, Pemex tarafından açılan kuyuların metrajı 1949 senesinin aynı müddeti içindeki faaliyete nispetle % 23 artmıştır.

Meksika'nın 1950 senesi prodüksiyonu tahminen günde 194.000 varildir. Bunun % 65 i Poza Rica sahasından, % 13 ü Ebano-Panuco'dan % 10 u Gelden Lane'dan ve % 9 u da Berzah sahalarından gelmektedir.

Geçen sene tamamlanan 30.000 varillik kapasiteli Salamanea rafinerisinin malik olduğu kolaylıklar meyânında *Catalytic* desulfurization ve Thermal Cracking usulleri vardır.

GÜNEY AMERİKA :

Dünyanın gerek istihsal ve gerekse petrol rezervleri bakımından belli başlı bölgelerinden biri; Columbia, Venezuela ve kuzeyde Trinidad adasından Arjantin ye Şili'nin cenup sahillerine kadar uzanır.

Bu bölgeye vaktiyle Andean havzası adı verilirdi. Güney Amerika'nın en önemli bölgesi, Meksika istihsal sahasının bir kısmını teşkil eden şimal bölgesidir.

Güney Amerika'nın dünya istihsalindeki hissesi, 1939 da % 15 e mukabil, bu nispet 1949 da tahminen % 20 yi bulmuştur.

Güney Amerika'nın senelik istihsalindeki yükseliş, 1938 in 272.880.000 variline mukabil, 1949 da 576.477.000 varile baliğ olmuştur. Bu % 110 yükselişte Venezuela'daki (dünyanın ikinci en geniş petrol sahası) inkişaf lar âmil olmuştur.

Venezuela ve (Trinidad adası), Colombia ve Peru, Güney Amerika'nın petrol ihracat bölgeleridir. Arjantin, Bolivia, Ecuador ya pek az, veya hiç ihracat yapmamaktadır. Mahdud istihsalı veya istihsansız fakat iktisatça önemli memleketler, Brezilya, Şili ve Uruguay'dır.

Şili pek az zaman önce petrol istihsaline başlamıştır. Bu madde hususunda kendi kendine yetinecek bir duruma gelmektedir.

Güney Amerika memleketleri ecnebi sermayesinin petrol faaliyetlerine iştiraki bakımından da tasnif edilir, Venezuela, Colombia, Peru ve Ecuador yabancı sermayenin iştirakine açıktır. Geri kalanlar ise ya tahditler koymuşlardır, yahutta bunu büsbütün yasak etmişlerdir.

Uzun zamandanberi birçok muğlak ekonomik, sosyal ve politik faktörler, U. S. A. nın Cenubî Amerika petrollerinin inkişaf ve iştirakine âmil olmuştur. Dolar kıtlığı gibi bir takım geçici olaylar, bu iştiraki daha komple bir duruma sokmuştur.

Son 10 senelik olaylar, Batı Yarım Küresinin iktisadî bağıllığını kaçınılmaz bir hale getirmiştir. Bu iyi komşuluk durumunun esasını, Güney Amerika mahsullerine karşılık olmak üzere U. S. A. nın, Lâtin Amerika ziraat ve endüstrisi için makine ihracatını derpiş eden iktisadî münasebet-

VENEZUELA :

İstihsal (günlük) : 1.600.000 varil
Şimdiye kadar çıkarılmış : 5.604.000 000 varil
Rezerv : 9.000.000.000 »
Rafineri kap. (günl.): 284.770 »

Maracaibo Gölü bölgesinde başlangıç istihsalı yapılarak birçok yeni sahaların keşfiyle ileri bir adım atılmıştır. Bugünkü istihsalin % 70 i Batı Venezuela'dan, bilhassa Bolivar sahil bölgesinden alınmaktadır. Diğer taraftan da Doğu Venezuela'da İlanos sahasının istihsalı artmaktadır. En büyük inkişaf, La Paz ve Mara sahalarının ve Maracaibo Gölünün kuzey batısındaki yeni Sibucara sahasının kretase kalkerlerinde görülmüştür.

Bu saha, Venezuela teknil petrol istihsalinin % 12 sini vermekte iken 1949 da kretaseden yapılan istihsal % 15 e çıkmıştır.

Venezuela istihsalı; 1948 de günlük ortalama 1.338.794 varile yükselmiş, aynı yılın Kasımında 1.406.000 varile en yüksek noktaya vasıl olmuştur.

1949 yılı içinde petrol piyasasında ağır peferol talebinin birden bire azal-

lerde aramak lâzımdır.

Güney Amerika kıtasının günlük rafineri kapasitesi, şimdi tahminen 565.000 varile balığ olmuştur ki, bu dünya kapasitesinin % 5 ini teşkil etmektedir. Bu hususta Venezuelâ'nın rafineri kapasitesi günde tahminen 300.000 varile bulmuştur. Buna Aruba, Curacao ve Trinidad adalarının rafineri kapasitelerini de ilâve edersek, Güney Amerika'nın günlük bütün rafineri kapasitesi 1.300.000 varile varır ki, bu da dünya kapasitesinin % 11 ine tekabül etmektedir.

Nüfus : 4.643.000
Yüz ölçümü : 330.000 mil²
Para : Bolívar
Kıymeti : \$ 0,8010

ması, Venezuela istihsalini bir müddet için sekteye uğratmıştır. Buna rağmen 1949 Nisanındaki günlük istihsal 1.182.000 varilden, aynı yılın Kasımında 1.475.000 varile yükselmiştir. 1949 senesinin teknil istihsalı, 483.000,000 varile varmıştır (günde ortalama 1.321.000 varil).

1950 yılında, Mayıs ayında günlük istihsal, 1.572.284, Ağustosta 1.563 891 ve Eylülde 1.586.036 varil gibi yeni rekorlara çıkmıştır. 1950 yılının geri kalan aylarında ise istihsalin daha yükseleceği tahmin edilmektedir.

Fomento'nun rakkamlarına göre 1950 senesi ilk aylarının günlük istihsalı, 1.458 455 varil ile, 1949 senesinin aynı aylara tekabül eden günlük istihsalini % 10 nispetinde aşmıştır. Aynı kaynağa göre, Venezuela rezervleri 1949 sonunda 7.931 milyon varil olup, 1950 Ocak ayında bu rezervler, 8.233 milyon varile yükselmişti.

Koruma :

Fomento nezaretinin Hidro-karbon bürosu, koruma metotlarına büyük alâka göstermekte olup, verilen rakkamlar Venezuela'nın günlük petrol istihsalinden daha fazlasının kaçtığını veya yandığını belirtmektedir.

Koruma icraatına yatırılan sermaye ile ilgili birçok kombinasyon halinde tesisat kurulmuştur. Bunlardan biri Mulata sahasında ham petrol stabilizasyon'u ve tuzdan ayırma ve gazolin istihsalini ve kuyularda gaz tazyikini muhafaza etmek için kurulan tesisat, Creole şirketine 6.000.000 \$ a mal olmuş, burada koruma için alınan tedbirler, hükümetin muvafakat ve nezareti tahdında olmuştur.

Bu plâna göre günde 20.000 varil ham petrol işlenecek, 60.000 M. c. f. gaz muamele gördükten sonra, bunun 20.000 M.c.f. i, tazyikin muhafazası için tekrar kuyulara verilecektir. Bu plâ-

nın başarılmasına Creole şirketi ile beraber Mene Grande Oil Co. ve Pantepec Oil Co, de iştirak etmiştir.

Mene Grande Oil Co. batı Guara sahasında gazolin istihracı ile kalmayıp tazyikin muhafaza ve istikrarı ameliyesi ile de uğraşmaktadır.

Rafineri gelişmesi:

Venezuela'da tamamlanmak üzere olan son rafineri projesi, Sinclair Oil ve Refining Co. nun Puerto La Cruz'deki 35.000 varil günlük kapasiteli tesisatıdır.

1949 senesi başında Creole, Amuay Bay'da 63.000 lik ve Venezuelalı Oil Concessions, Ltd. (Shell), 60.000 varillik rafineri tesisatı faaliyete geçirdi.

Venezuelalı Gulf Refining Co. nun Puerto La Cruz'deki rafinerisi de işletmeye açılmıştır. 1950 de kazanılan takriben 200.000 varilin ilâvesiyle Venezuela'nın umum günlük kapasitesi 300.000 varile varmıştır.

KOLOMBİYA :

İstihsal (günlük) : 91.000 varil
Şimdiye kadar çık. : 486.000.000 varil
Rezerv : 400.000.000 »
Rafineri kap. : 23.840 »

Nüfus (1947) : 10.545.000
Yüz ölçümü : 439.830 mil²
Parası : Peso
Kıymeti : \$ 0.5150

Ekonomik petrol, ilk defa bir Amerikan kumpanyası tarafından 1918-1919 da Magdalena nehri yakınında ve Caribbean sahilinden 300 mil uzakta bulunan İnfantas'da bulunmuştur. Bu keşif halen La Cira İnfantas, Colorado, ve Galan sahalarını ihtiva eden ve Tropical Oil Co. tarafından işletilen De Mares imtiyazlarının ilk başarısıdır. 1949 yılı bütün Colombia istihsalini 1948 dekinin % 28 kadar üstünde olup, 29.642.819 varili bulmuştur. Bu miktarın % 40 ı De Mares % 32 si Barco, % 21 i ise Vondo imtiyaz sahalarından alınmıştır,

1950 günlük istihsalinin 90.050 varile varacağı tahmin edilmektedir Colombia'nın şimdiye kadar görülmemiş bir yükseklikte istihsal seviyesine erişmesine rağmen, «Wildcatting» alanında bir iniş görülmektedir.

İkinci Dünya harbinden sonra Amerikan kumpanyaları, Orino Co havzasında İlanos ve Kolombiyanın sahil bölgelerindeki muhtemel imtiyaz sahalarına yakın bir ilgi göstermiştir. Buna rağmen «Wildcat» lerin sayısı 1948 de 18 iken 1949 yılında 12 ye düşmüştür.

Bu istikşaf denemeleri, 1948 de bir tek gaz kuyusu, 1949 da ise bir ağır petrol kaynağının keşfi ile neticelenmiştir.

Texas Petroleum Co, ise yukarı Magdalena vâdisindekinden Tetuan kuyusu produktif çıkmıştır. Bunun arkasından 1940 yılı başında ikinci Tetuan kuyusu açılmıştır.

Barco imtiyaz sahasında geçen yıl kretase'de hafif bir petrol zuhuruna

rastlandı. Tropical Oil Co. ya yeniden 120.000 acre'lik bir imtiyaz verilmiştir. Bu hadise adı geçen kumpanyanın imtiyaz sahalarından Ağustos içinde müddeti dolmuş 1.265.000 acre iade etmiş olmasına rağmen, Colombia'da çalışmaya devam niyetinde olduğunu göstermektedir. Colombia'nın rafinerisi Tropical Oil tarafından işletilen, De Mares imtiyazı içinde Barranca bermeja'daki, günde 21.000 varil kapasiteli bir tesisten ibarettir.

ECUADOR :

İstihsal (günlük) : 7.300 varil
Şimdiye kadar çık. : 49.500.000 varil
Rezerv ; 26.000.000 »
Rafineri kap. : 4.400 »

Nüfus (1947) : 3.400.000
Yüz Ölç. : 175.890 mil²
Parası : Sucre
Kıymeti : \$ 0.045

Ecuador'un petrol sahaları Perununkilerin yanında pek mahdud kalırsa da sahil yakınında bulunmaları nakliyat işini kolaylaştırmaktadır. 1950 boyunca hemen hemen hepsi Santa Elena Peninsula'dan alınan 7.300 varillik günlük istihsal aynı tempoda tutulabilmiştir. Başlıca sahalar, Anglo-Ecuadorian Oilfields Ltd. tarafından işletilen

len Ancan ve El Tigre sahalarıdır.

1849 da 1.849.489 varil yani Ecuador istihsalinin % 70 ini sağlayan bu kumpanya, günlük 4,000 varil kapasiteli bir topping tesisi kurmaktadır. Santa Tomas bölgesinde aynı kumpanya tarafından bir tabii gazolin fabrikası açılmıştır.

PERU :

İstihsal (günlük) : 40.500 varil
Şimdiye kadar çık. : 394.000.000 varil
Rezerv : 170.000.000 »
Rafineri kap. : 35.100 »

Nüfus (1947) : 7.038.809
Yüz ölç. : 482.258 mil²
Parası : Sol
Kıymeti : \$ 0.065

Peru'nun önemli petrol sahaları kuzey doğu sahili boyunda bulunmaktadır. Bu bölgede sondaja 1860 m de başlanmıştır. Başta gelen faal kumpanya: Standard Oil Co. nun bir tali şirketi olan International Petroleum Co. dur.

petrol sahaları istihsalin % 80 ini vermektedir.

Peru'nun 1949 istihsalı 14.796.092 veya günde 40.537 varildi.

International'e ait işletmeler arasında günlük 33 000 varil kapasiteli bir rafineri ve Talara civarında bulunan günlük 6 600 varil kapasiteli bir Cracking tesisi vardır. International aynı zamanda günde 50 M,c.f. işleyen bir tabii gazolin fabrikasına sahiptir. Lobitos gurubu (Lobitos, El Alto. Los Organos) sahaları İngiliz malı olan Compania

International Petroleum Co. nun işlettiği Brea Parinas eyaletindeki

Petrolera Lobitees tarafından çalıştırılmaktadır.

Peru hükümetine ait Empresa Petrolera Fiscal adlı kumpanya Zorritos-Los Organca sahalarını ve Zorritos'ta bulunan günlük 1.000 varil kapasiteli bir topping tesisini işletmektedir.

ARJANTİN :

İstihsal (günlük) : 65.000 varil
Rezerv : 300.000.000 varil
Rafineri ad. : 17
Rafineri kap. (günl.) : 151.700 varil

Patagonya'nın Chubut eyaleti sahilinde bulunan Comodoro Rivadavia bağlica petrol sahasıdır- Arjantin istihsalinin % 70 inden fazlasını Rivadavia'dan sağlar (yeni tahminlere göre günde 65.000 varil). Geri kalanını Plaza Huinoul ve Nequen ve Mendoza eyaletlerine bağlı Mendoza sahalarından alır. Arjantin rezervlerinin 300.000.000 varil kadar olduğu sanılmaktadır.

Kömür kaynaklarının yokluğu ve hidro - elektrik enerjisinin mahdut oluşu hükümeti petrol istihsalini arttırmaya ve halkı tabii gaz kullanmaya teşvike şevketmiştir.

1949'un sonunda Comodoro sahasından Buenos Aires'e günde 85 M.M.e.f. taşıyan 1100 mil uzunluğunda dünyanın en uzun boru hattı ikmal

BOLİVİA :

İstihsal (günlük) : 2.400 varil
Şimdiye kadar çık. : 5.178.000 varil
Rezerv : 20.000.000 varil
Rafineri kap. (günl.) : 7.200 varil

Karma kumpanyaların çalışmasına izin verecek bir kanun tasarısı kongre tarafından tetkik edilmekte ise de

Bazı Amerikan kumpanyaları Peru'nun Oriente bölgesi ile ilgilenmiş ve bazı istikşafa girişmişti. Nakliyat güçlükleri ve bölgenin ihzaratı için lâzım olacak envestismanın çok yüksek oluşu yüzünden, bu kumpanyalar hiç olmazsa daha elverişli bir petrol kanunu kabul edilinceye kadar, geniş faaliyete girişmekten kaçınılmaktadırlar.

Nüfus : 16 107.996
Yüz ölç. : 1.078.769 Mil²
Parası : Peso
Kıymeti : \$ 0.0745

edilmiştir. Bu proje Direccion General del Gas del Estado tarafından tatbik sahasına geçirilmiştir.

1907 de Rivadavia'nın keşfinden itibaren petrol endüstrisi geniş ölçüde devlet inhisarı altındadır. Hükümete ait YPF kumpanyası Arjantin petrolünün % 70 ini çıkarır. Yeni jeolojik ve jeofizik yoklamalar ve petrol ile gaz ihzaratı hükümet tarafından yöneltilmektedir.

YPF nin tamamlanmış veya kurulmakta olan tesisleri dahil Arjantinin günlük rafineri kapasitesi 150.000 varildir. Arjanti'nin yakıt ithalatı 1949'da 3.929.665 tona baliğ olmuştur,

Bunun 1.479 267 tonu ham petrol ve 2 158.256 tonu ise teshin yağıdır.

Nüfus : 3.854.000
Yüz ölç. : 416.040 mil²
Parası : Boliviano
Kıymeti : \$ 0.0166

halen YPFB Bolivia petrol endüstrisi» nin yegâne işleticisidir.

YPFB elindeki mahdut teçhizatla

Camiri sahasının potansiyelini arttırmaya muvaffak olmuştur, Bu saha istihsalin kısmı azamini sağlar. 1948 de 267.438, 1949da ise 516 296 varil vermiştir. 1950'de do günlük 1300 varillik istihsal alınacaktır. Diğer petrol sahaları, günde 400 varil veren Bermejo ve Sanandita sahalarıdır. Sondaj çalış-

maları Camiri ve civarındaki Guairuy sahalarına teksif ettirilmiştir.

Cochabamba'daki günlük 7.000 varil kapasiteli rafinerinin inşası ikmal edilmiş ve Camiri sahasını bu rafinerilere bağlamak için 6 inç kalınlığında ve 255 mil uzunluğunda bir boru hattı döşenmiştir.

ŞİLİ :

İstihsal (günl.) : 1.500
İstihsal sahası : 2
Şimdiye kadar çıkarılmış : 321.000 varil
Rezerv : 35.000.000 »

Nüfus : 5.479.202
Yüz ölçümü : 286.396 mil²
Parası : Peso
Kıymeti : £ 0.0170

Cerro Manantiales petrol sahası 1945 te keşfedilmiştir. Tierra del Fuego adasının kuzeyinde bulunan bu produktif bölgede Sili hükümetine ait, Corporacion de Fomento de la Produccion Kumpanyası tarafından 1942 de başlıyan jeofizik çalışmalar bitirilmiş ve ihzarata girişilmiştir.

Bu kumpanya 1948 da 6 sı petrol ve 2 si gaz olmak üzere 8 kuyu, 1949 da ise Cerro Manantiales de 5 i petrol 2 si gaz veren 7 kuyu daha açmaya muvaffak olmuştur.

Kısaca CORFO denilen bu kum-

panya 1949 da 4 kuyudan günde 2.000 varil petrol almaya başlamıştır.

1950 nin ilk yarısında istihsal 320.154 varildir. Petrol 7.500 ayak derinlikteki bir kretase tabakasından alınmaktadır. Manintiales sahası rezervlerinin 30.000.000 varil kadar olduğu tahmin edilmektedir. Manintiales'ten petrolü Caleta'daki tankere taşıyan 8 inç kutrunda ve 42 mil uzunluğunda boru döşenmiştir. Aynı zamanda Vina del Mar de günlük 10.000 varil kapasiteli bir rafineri inşatına girişilmiştir.

TRINIDAD :

İstihsal (günlük) : 57.000 varil
İstihsal (çıkarılmış) : 371.130.000 varil
Rezerv : 250.000.000 varil
Rafineri kap. (günl.): 107.300 varil

Nüfus : 558.610
Yüz ölçümü : 1.864 mil²
Parası : Pound
Kıymeti : \$ 2.80 1/4

Venezuela'dan Paria körfezi ile ayrılan bu İngiliz adasında başta gelen faal kumpanya: Trinidad Leaseholds Ltd. dir. Bu kumpanya 1949 istihsali olarak kendi sahalarından günlük 16.800 varil, anonim sahalardan 26.900 varil petrol çıkardığını bildirmektedir. Trinidad'ın şimdiki istihsali günde 56.000 ile 57.000 varil arasındadır.

Petrol sahaları adanın güneyinde

toplanmıştır. Başta gelen istihsal sahası Forest Reserv olup, diğer önemli sahalar, Point Fortin, Fyzabad ve Penal'dir. Trinidad sondaj çalışmalarında mutaddan yüksek formation basıncına rastlanmıştır. 1950 de Trinidad, kuzeyinde United British Oilfields Ltd. kumpanyası tarafından iktisadî mahiyette olup olmadığı şimdilik tayin edilemeyen bir petrol keşfi haber veril-

mistir. Trinidad, Leaseholds iş sahasında müteaddid sondaj makinelerine sahiptir.

Pointe-a Pierre'de tam teşkilâtli ve günde 70.000 varil kapasiteli bir rafineri, Trinidad Leaseholds Ltd. tarafından işletilmektedir. Point Fortin'de United Britisk Oil Field tarafından petrol distillation'u ve asfalt imali için kullanılan günde 30.000 varil kapasiteli bir rafineri daha vardır.

Trinidad Leaseholds rafinerisinin yenileştirilmesi plânları arasında günde 15.000 varil kapasiteli bir katalitik cracking tesisatının 1952 de tamamlanacağını haber verilmektedir.

BREZİLYA :

Nüfus : 47 550.000
Yüz ölç. : 3.186 170
Para : Cruzeiro
Kıymet : \$ 0.0550

1949 da Brezilya Balâ'nın Candeias bölgesinden 109.041 varil petrol çıkarılmıştır. 1950 de günlük istihsalin 880 varil kadar olacağı tahmin edilmektedir. 1949 un 683.493 varillik istihsali bu sahalar potential'inin ancak ufak bir kısmını teşkil etmekte olup, Candeias bölgesinde Salvador rafinerisi tamamlandığı zaman istihsalinde artacağı umulmaktadır.

Baia rezervlerinin 20 - 25 milyon varil olduğu bildirilmektedir. Aratu sahasında da gaz rezervlerinin bulunduğu haber veriliyor. Geçen seneye kadar Brezilya'nın rafineri endüstrisi, tekml günlük istihsali 2.000 varili geçmeyen 3 topping tesisatından ibaretti. Salvador yakınında Mataripe'de mahallî ham petrol işlemek üzere kurulmuş bir rafineri geçen yılın Eylülünde faaliyete geçmiştir. Bu tesisin günlük kapasitesinin 5.000 varile çıkarılması kararlaştırılmıştır,

Santos yakınında Cubatao da günde 45.000 varil kapasiteli rafinerinin inşaatına 1950 de başlanmıştır. Santos'tan Sao Paulo'ya kadar boru hattı döşenmesi kararlaştırılmıştır.

Biri Sao Paulo'da öbürü Rio de Janeiro'da günde 20.000 ve 10.000 varil kapasiteli 2 rafineri inşası kararlaştırılmıştır.

URUGUAY :

Rafineri kap (günl.) : 25.000 varil
Nüfus (1947) : 2.800.000
Yüz ölç. : 71.172 Mil²
Parası : Peso
Kıymeti : \$ 0.3775

Uruguay'ın 1948 de Venezuela ve Arabistan'dan ithal ettiği petrol miktarı 5.427.256 varili bulmuştu. 1950 de Şile ile 18 aylık bir müddet içinde 1.130 000 varil petrol teslimini derpiş eden bir konturat imzalanmıştır. Uruguay'ın Montevideo bölgesinde Administracion National de Combustibles tarafından işletilen günlük 15.700 varil kapasiteli bir rafinerisi vardır. Bu rafineri günde 6.500 varil kapasiteli bir topping ve bir cracking tesisatından müteşekkildir. Ayrıca günde 9.500 varil kapasiteli destillation tesisatı 1950 senesinde faaliyete geçmiştir.

RUSYA :

Rusya'nın 1950 senesinde umum endüstri istihsalâtı, 1945 senesine nispetle % 65, 1940 senesine nispetle % 51 fazladır.

Petrol istihsali 1950 senesinde 37,6 milyon ton, 1945 de 19,3 milyon ton, 1940 da ise 31 milyon ton olmuştur.

Petrol sahasında dördüncü 5 senelik plânda (1946 - 1950), tespit edilen seviyeye her yerde yetişilememiştir. Daha 1942 de petrol istihsali 54 milyonu

bulacaktı, fakat 1959 senesi için bu rakkam 85,4 milyon tona indirilmiştir. Az istihsal, Kafkasya dahil, memleketin batı ve güney sahalarında bilhassa kendisini göstermiştir. Burada istihsal, 16,6 milyon tonla 1940 senesi istihsalinden 10 milyon ton daha aşağıya düşmüştür. Rusya'nın diğer taraflarında bilhassa Ural-Volga sahasındaki istihsal, yukarıda bildirilen düşüklüğü fazlasıyla telâfi etmiştir.

Bahsi geçen sahalarda, 1950 için tespit edilen 12,7 milyon ton yerine 21 milyon ton petrol istihsal edilmiştir; bu suretle bu sahanın 1940 daki istihsalı 6 misli fazlalaşmıştır. Rusya'da petrol, umumiyetle enerji istihsalinde başta gelmemektedir. Sebebi kömür ve elektrik enerjisidir. Rusya'nın merkezinde Hazer denizinin kuzey kenarından Petsora havalisine kadar uzanan, «İkinci Bakü» baş petrol sahası vardır. Burada istihsal henüz yeni başlamıştır. Bu merkezî sahada istihsal 1940 da 3 milyon ton iken 1950 de 13,8 milyon tonu bulmuştur. Bugün bu saha Rus petrol istihsalâtının yarısını temin etmektedir. Sovyet doğu sahasında mühim olarak 2 petrol merkezi vardır; biri Türkistan'da, Efganistan'ın kuzeyinde Fergnana, diğeri ise Sabalindedir. Bu sahalardan her biri senede 1 milyon ton istihsal yaparlar. Petrol gazı istihsalı 1950 de 8,4 milyar m³ olması lâzım gelecekti, fakat istihsalde

artış çok az olmuştur. Bakü sahası petrol istihsalinin düşüklüğüne bakarak, 1871 den beri işletilen, ve şimdiye kadar 800 milyon ton petrol yeren bu sahadaki petrol rezervinin tükendiğine hamletmemelidir; burada elyevm büyük petrol rezervi mevcuttur; yalnız pek derinlerde olduğu için istihsalde güçlük çekilmektedir.

Ruslar 6.000 metre derinliğinde kuyular açmağa başlamışlardır. 1960 senesindeki istihsalin 60 milyon tona çıkacağı ümit edilmektedir. Bundan başka, son senelerde yeni petrol sahaları keşfedilmiştir. Bunların başlıcaları Poltova, Çangırtaş (Kırgızistan), Sibiryada Tolbe nehri civarında Olekminsk, Anga Permajanehrisahasında, Şysranj arazisinde, Saborowk'tadır. Yeni bulunan 46 strüktür işletmeye verilmek üzere; daha 45 sahada araştırmalar devam etmektedir.

Rafineri :

Petroleum press Service mecmuasına göre, rafineri kapasitesi 1947 de, senede 27,4 milyon ton iken, 1948 de 31,5 milyon tona çıkmıştır. Bu miktar 1950 senesinde 35 milyon tonu bulmuş olacaktır.

Rusya'nın umum petrol rezervleri Nafta'ya göre, son 11 sene içinde yapılan yeni tetkikler sayesinde, 900 milyon tondan 4500 milyon tona çıkmıştır.

Kuzey Amerika Birleşik Devletleri'nin 1 Ocak 1950 Petrol ve Petrol Gazı Rezervleri

«American Petroleum Institute» ve «American Gas Ass» nin açıkladığına göre U.S. A. petrol ve gaz rezervleri aşağıda gösterilmiştir :

	1 Ocak 1950	1 Ocak 1949	Artış
	(Milyon varil)		
Ham Petrol	24.649	23.289	1369
Sıvı gaz	3.729	3.541	188
Tutarı	28.381	26.821	1.557
	(Milyar kübik kadem ou. ft.)		
Petrol gazı	180.881	173.869	6.512

Emniyetle tesbit edilen ham petrol rezervinin senelik istihsale olan nispeti 11,16 (1949) dan 13,6 (1950) ye çıkmıştır ki, harnten evvelki normal nispetine (14) yaklaşmak üzeredir. Buna mukabil, sıvı gazda bu nispet 19,3 (1949) dan, 18,8 (1950) ye düşmüş ise de, yine

yüksek sayılabilir; bu da mahsulün fazla sarf edildiğini gösterir.

Petrol gazı istihsal ve rezervi arasındaki nispet bu sene evvelkine nazaran 28,9 ile aşağı yukarı sabit kalmıştır.